Scanned 7-7

❀ श्रीः ❀

तन्त्राधिकारिनिर्णयः

पदवाक्यप्रमाणपारावारीण श्रौतस्मार्तानुष्ठापक
श्रीमद्भट्टोजीदीक्षितविरचितः

प्राप्तिस्थानम् —

पं० टीकादत्त धीताल,

नेपाली-सौभाग्य पुस्तकालय,

दुग्धविनायक, बनारस सिटी। मूल्य ॥)

CC-0. Mumukshu Bhawan Varanasi Collection. Digitized by eGangotri

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

॥ तन्त्राधिकारनिर्णयः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ ॐ ॥

विश्वेशं सच्चिदानन्दं वन्दे यश्चाखिलं जगत् ॥ चरीकर्ति बरीभर्ति संजरीहर्ति लीलया ॥ १ ॥ शुद्धवैदिकमार्गेण शिवमाराधयन्सदा ॥ द्विजेन्द्रोसौ विजयते श्रीमान्नुकमाङ्गदः सुधीः ॥२॥ तस्य धर्मैकनिष्ठस्य कुतन्त्रध्वान्तभास्वतः ॥ प्रीतये पाञ्चरात्रादेरधिकारी निरूप्यते ॥ ३ ॥

स्यादेतत् पाञ्चरात्रादीनां प्रामाण्ये सत्यधिकारिविशेषचिन्ता युज्यते ॥ तदेव तु दुर्लभम् ॥ तथा हि कौर्मे एकादशाध्याये ॥ कापालं पाञ्चरात्रं च यामलं वाममार्हतम् ॥ एवंविधानि चान्यानि मोहनार्थानि तानि तु ॥ ये कुशास्त्राभियोगेन मोहयन्तीह मानवान् ॥ मया सृष्टानि शास्त्राणि मोहायैषां भवान्तरे ॥ इति पाञ्चरात्रादीनां

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

मोहकत्वमुक्तम् ॥ तथावासिष्ठलैङ्गे नवमाध्याये ॥ अङ्कितास्त्र भविष्यन्ति देवतायुधलाञ्छनैः ॥ नराणां नामरूपाभ्यां युगान्ते समुपस्थिते ॥ पाञ्चरात्रं प्रशंसन्ति केचित्भागवतं मुने ॥ केचित्कापालमिच्छन्ति केचित्पाशुपतं मुने ॥ केचिद्बौद्धं प्रशंसन्ति केचिद्दैगम्बरं मुने ॥ केचिल्लोकायतं ब्रह्मन्केचित्सोमं महामुने ॥ नाकुलं केचिदिच्छन्ति तथा केचित्तु भैरवम् ॥ केचिद्वामं प्रशंसन्ति केचिच्छाक्तं तथैव च ॥ शाम्भवं केचिदिच्छन्ति यामलं भुवि केचन ॥ अन्यानि यानि शास्त्राणि विरुद्धानि महामुने ॥ स्वतः प्रमाणभूतेन वेदेन मुनिसत्तम ॥ तान्येव श्रद्धया युक्ताः परिगृह्य द्विजातयः ॥ आचरन्ति महापापा युगान्ते समुपस्थिते इति ॥ हेमाद्रौ श्राद्धकाण्डे ब्रह्मवैवर्ते शंभुरुवाच ॥ नग्नान्स भगवन्सम्यक् ममाद्य परिपृच्छतः ॥ आचक्ष्व सर्वथा सर्वान्विस्तरेण यथातथम् ॥ एवमुक्तो महा-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तेजा बृहस्पतिरुवाच तम् ॥ पुरा देवासुरे-
युद्धे निर्जितेष्वसुरेष्वथ ॥ पाखण्डाधिकृताः
सर्वे ह्येते सृष्टाः स्वयंभुवा । तपश्चरत्सु स-
र्वेषु असुरेषु जयार्थिषु । विष्णुः सुदुस्तरां
मायामास्थाय सुरचोदितः । मोहयामास
योगात्मा तपोविघ्नाय तान् प्रभुः । सुमू-
ढान् बुद्धरूपेण तानुवाच महामनाः ।
शक्या जेतुं सुराः सर्वे युष्माभिरिति द-
र्शनैः । बौद्धं धर्मं समास्थाय शाक्यास्ते
तु बभूविरे । तानुवाचार्हतेमं मे यूयं भूत्वा
च मद्विधाः । ज्ञानेन सहितं धर्मं तेनार्हन्त
इति स्मृताः ॥ बुद्धश्रावकनिर्ग्रन्थाः सिद्ध-
पुत्रास्तथैव च । एते सर्वेपि चार्हन्तो वि-
ज्ञेया दुष्टचारिणः । त्रयीक्लेशं समुत्सृज्य
जीयतेत्यब्रवीत्तु यान् । जीवकानाम ते
जाताः सर्वधर्मबहिष्कृताः । यान् भूत्वा
दित्यवद्वोग्नि धर्मान्वै प्रत्यपादयत् । का-
पिलास्तेपि सम्प्रोक्ताः कपिलो हि दिवा-
करः ॥ चरध्वं तानुवाचेदं मच्छासनमति-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

द्युति । चरकास्तेपि विज्ञेया अधर्माचरणा च्छकाः । दीर्घं चरमिति प्रोक्तं सूक्ष्मं वा धर्मरूपकं । धर्मं चरध्वमित्युक्ता यस्मात्ते दीर्घचक्षुषा । चीराणि चैव नीलानि बिभ्राणा धीरकास्ततः । एष वोक्तोतिसंशंदुो धर्मस्तं श्रयतेति यान् । उवाच मायया विष्णुस्तेहि चौक्षाः प्रकीर्तिताः ॥ सत्त्वं सर्वेषु भूतेषु भगवानिति चाब्रवीत् ॥ सात्त्वतास्तेपि विज्ञेया उक्ता भागवताश्च ते ॥ विड्भक्षाश्चैव ये केचित्कपालकृतभूषणाः ॥ शैवाः पाशुपताश्चान्ये पाञ्चरात्रास्तथापरे। तथान्ये च दुरात्मानः सर्वेप्यसुरदैवताः ॥ पाशब्देन त्रयीधर्मः पालनाज्जगतः स्मृतः। तं खण्डयति यस्मात्ते पाखण्डास्तेन हेतुना । ततस्ते कर्मणा बद्धा इहासम्यग्व्यवस्थिताः ॥ असुरेभ्यः पुनर्जाता भाविताः स्तेन कर्मणा । निरयं प्राप्य तैरेव कर्मभिर्भाविता पुनः ॥ बौद्धश्रावकनिर्ग्रन्थाः शाक्या जीवककापिलाः ॥ चरकाश्चीरका

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitized by eGangotri

श्चौक्षाः सिद्धपुत्राः ससात्वताः ॥ नैरात्म्य वादिनः श्चैव अयज्ञा नास्तिवादिनः ॥ वर्तमानास्त्वधर्मेषु जायन्ते तु पुनः पुनः ॥ वृथा जटी वृथा मुण्डी वृथा नग्नाश्च ये नराः ॥ एते ऽन्ये च त्रयीबाह्याः सर्वे नग्नादयो जनाः ॥ सूतसंहितायां मुक्तिखण्डे चतुर्थाध्याये ॥ पाञ्चरात्रादिमार्गाणां वेदमूलत्वमास्तिके ॥ नहि स्वतन्त्रास्ते तेन भ्रांतिमूला निरूपणे इति ॥ पाञ्चरात्रादीनां तैः स्वयमेव वेदमूलतानङ्गीकाराद्वेदविरुद्धानेकार्थोपदेशाच्च स्मृतिपुराणादिवन्न यावन्मूलोपलम्भं किं तु सर्वथैवाप्रामाण्यमित्याह पाञ्चरात्रेतिवेदमूलत्वं नहि किं तु स्वतन्त्राः । हि शब्दो वेदमूलत्वविरहे तदीयशास्त्रप्रहिद्धमाह । आपाततः प्रमाणवदाभासेपि निरूपणे भ्रान्तिमूला एवेत्यर्थ इति तद्व्याख्यायां माधवः । विरोधे त्वनपेक्षं स्यादसति त्वनुमानं हेतुदर्शनाच्चेति जैमिनीयसूत्रद्वयं व्याचक्षाणा भट्टपादा अप्याहुः।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

यान्येतानि त्रयीविद्भिर्न परिगृहीतानि किं चित्तन्मिश्रधर्मकञ्चुकच्छायापतितानि लोकोपसंग्रहेलाभप्रख्यातिप्रयोजनपराणि त्रयीविपरीतासंबद्धदृष्टशोभादिप्रत्यक्षानुमानोपमानार्थापत्तिप्राययुक्तिमूलोपनिबद्धानि सांख्ययोगपाञ्चरात्रपाशुपतशाक्यनिर्ग्रन्थपरिगृहीतधर्मानिबन्धनानि पुरुषचिकित्सावशीकरणोच्चाटनोन्मोहनादिसमर्थकतिपयमन्त्रौषधिकादाचित्कसिद्धिनिदर्शनबलेनाहिंसा सत्यवचनदमदानदयादिश्रुतिस्मृतिसंवादिस्तोकार्थं गन्धवासितजीविकाप्राप्तप्रार्थान्तरोपदेशीनि यानि च बाह्यतराणि म्लेच्छाचारमिश्रकभोजनाचरणनिबन्धनानि तेषामेवैतच्छ्रुतिविरोधहेतुदर्शनाभ्यामनपेक्षणीयत्वं प्रतिपाद्यते ॥ न चैतत् क्व चिदधिकरणान्तरे निरूपितम् ॥ न वा वक्तव्यमेव गाव्यादिशब्दवाचकत्वबुद्धिवदतिप्रसक्तत्वात् । यदि ह्यनादरेणैषां न कथ्येताप्रमाणता । अशक्यैवेतिमत्वान्ये भवेयः शमदृष्टयः । शोभासौ-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji). Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

कर्य हेतूक्तिकलिकालवशेन च। यज्ञोक्तपशु-
हिंसादित्यागभ्रान्तिमवाप्नुयुः ॥ त्रयीमार्गस्य
सिद्धस्य ये ह्यत्यन्तविरोधिनः। अनिराकृत्य
तान्सर्वान् धर्मशुद्धिर्न लभ्यते। महाजनगृ-
हीतत्वं पित्राद्यनुगमादिच। तेपि द्वीपान्त-
रापेतं वदन्त्येव स्वदर्शने। तत्र श्रद्धामात्र-
मेवैकं व्यवस्थानिमित्तं सर्वेषां स्वपितृपि-
तामहादिचरित्रानुयायित्वात्। यैश्च मानवा-
दिस्मृतीनामपि उत्सन्नवेदशाखामूलत्वमा-
स्थीयते तान् प्रति सुतरां शाक्यादिभिरपि
शक्यं तन्मूलत्वमेव वक्तुम्। कोहि शक्नुयादु
त्सन्नानां वाक्यविषये इयत्तानियमं कर्तुं
ततः श्रयावत्किं चित्कियन्तमपि कालं कै-
श्चिदाद्रियमाणं प्रसिद्धिं गतं तत्प्रत्यक्षशा-
खाविसंवादेप्युत्सन्नशाखामूलत्वावस्थामनु
भवत्तुल्यकक्षतया प्रतिभायादत आह। विरो
धे त्वनपेक्षं स्यादिति। पारतन्त्र्यं तावदेषां
स्मर्यमाणस्यपुरुषविशेषप्रणीतत्वात्तैरेव प्र-
तिपन्नं वेदमूलत्वं पुनस्तत्तुल्यकेन स्मृतिवच

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

नेन विरुध्यते शाक्यादिवचनानि तु कतिप
यदमदानादिवचनवर्जं सर्वाण्येव समस्त
चतुर्दशविद्यास्थानविरुद्धानि त्रयीमार्गव्यु-
त्पित्सितविरुद्धाचरणैश्च बुद्धादिभिः प्रणीतानि
लोभादिकारणं चात्र बहूवान्यत् प्रतीयते ।
यस्मिन्संनिहिते दृष्टे नास्ति मूलान्तरानुमा ।
एत एव च ते एषां वाङ्मात्रेणापि नार्चनम् ।
पाखण्डिनो विकर्मस्था हैतुकाश्चैत एवहि । ए
तदीयाग्रन्था एव च मन्वादिभिः परिहार्यत्वे-
नोक्ताः । या वेदवाक्यस्मृतयो याश्च काश्चित्
कुदृष्टयः । सर्वास्तानिष्फलाः प्रेत्यतमोनिष्ठा
हि ताः स्मृताः । तस्मात्तद्धर्ममपित्रयीबाह्य-
मेवंजातीयकं प्रामाण्येनानपेक्ष्यं स्यादिति सि
द्धमिति । अत्र भट्टोदाहृतं या वेदबाह्याइति
वचनं सूतसंहितायां ज्ञानयोगचतुर्दशाध्याये
ऽन्यत्र च पठ्यते । किं च शिष्टाकोपे विरुद्ध-
मिति चेन्न शास्त्रपरिमाणत्वादित्येतदपि
अत्रैवचोद्योत्तरत्वेन व्याख्यातम् । यदाहु-
र्भट्टाः यत्तर्हि वेदविहितं न बाधते शिष्टान्वा

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

वेदविदो न कोपयन्ति ॥ विहारारामसङ्ग-
लकरणवैराग्यध्यानाभ्यासाहिंसासत्यवच-
नदमदानदयादितद्बुद्धादिभाषितंप्रामाण्ये-
नाविरुद्धमिति चेन्न । शास्त्रपरिमाणत्वात् प
रिमितान्येव हि चतुर्दशाष्टादश वा विद्या-
स्थानानि धर्मप्रमाणत्वेन शिष्टैः परिगृही-
तानि वेदोपवेदाङ्गोपाङ्गाष्टादशधर्मसंहितापु
राणशास्त्रशिक्षादण्डनीतिसंज्ञकानि न च तेषां
मध्ये बौद्धार्हतादिग्रन्थाः स्मृताग्रहीता वा प्रा-
तिस्विकरूपेण पूर्वशास्त्रार्थगोचरं यदन्यत्क्रि-
यते तस्य धर्मं प्रत्यप्रमाणता । तथा च प्राय
श्चित्तादिदानकाले यो वाक्यमात्मीयमन्यक-
विकृतं वा श्लोकसूत्रं वोच्चार्य मन्वादिसंवादि
प्रायश्चित्तं दद्यान्न तत्कश्चिदपि धर्मार्थं
प्रतिपद्यते । यथैवान्याय विज्ञाताद्वेदाल्ले-
ख्यादिपूर्वकात् । शूद्रेण विगताच्चापि धर्म-
जातं न संमतम् । तथातिक्रान्तवेदोक्तमर्या-
दाव्यवहारिणाम् । संवादिष्वपि वाक्येषु नेष्य
ते धर्महेतुना । स्मर्यन्ते च पुराणेषु धर्मविप्लु

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तिहेतवः। कलौ शाक्यादयस्तेषां को वा संश्रोतुमर्हति। यथाकृतककर्पूरसुवर्णादिप्रतीयते। यद्बीजं तदपि व्यक्तमग्राह्यत्वात्प्रतीयते। तेन कर्मानुरूपसामान्यतो दृष्टार्थापत्तिबलात्तदभिप्रायकल्पितकर्माभासमध्यपतितं सन्मूलमप्यहिंसादिश्रुतिप्रक्षिप्तगोक्षीरवदनुपभोग्यमविस्रम्भणीयं तत्तन्मात्रोपलब्धं भवतीत्यवश्यं यावत्परिगणितधर्मशास्त्रेभ्यो नोपलभ्यते तावदग्राह्यं भवेत्। यदा शास्त्रान्तरेणैव सोर्थः स्पष्टोवधार्यते। तदा तेनैव सिद्धत्वादितरत्सर्वादनर्थकम्। परिगणितवेदादिशास्त्रव्यतिरिक्तनिबन्धनं तद्दुर्मप्रमाणत्वेनानपेक्षितव्यमिति। एत एव च ते इति भट्टवार्तिकेन कौर्मयाज्ञवल्क्यादिवचनानामर्थ उपनिबद्धः। उक्तं हि कौर्मे उपरिभागे पञ्चदशाध्याये। पाखण्डिनो विकर्मस्थान् धर्माचार्यांस्तथैव च। पाञ्चरात्रान्पाशुपतान् वाङ्मात्रेणापि नार्चयेत्। तत्रैव एकोनविंशेध्याये। बौद्धः श्रावकनिर्ग्रन्थाः

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

पाञ्चरात्रविदो जनाः । कापालिकाः पाशुप
ताःपाखण्डा ये च तद्विधाः । इत्यनेन पूर्वो
दाहृतहेमाद्रिश्राद्धकाण्डस्थाब्रह्मवैवर्तीयन-
ग्नादिनिरूपणप्रघट्टकप्रविष्टवचनैश्चोक्तं पा
ञ्चरात्रादीनां पाखण्डत्वं पाखण्डाश्चैत एव
हीतिभट्टवार्तिकांशे नोपनिबद्धम् । एतेन पा
खण्डिनो विकर्मस्थान् बैडालव्रतिकांस्तथा।
हैतुकान्वकवृत्तींश्च वाङ्मात्रेणापि नार्चयेदिति
मानवस्य दम्भिहैतुकपाखण्डिबकवृत्तींश्च वर्ज
येदिति याज्ञवल्कीयस्य चार्थ उपनिबद्धः ।
स्मर्यन्ते च पुराणेष्विति भट्टवार्तिकेन तु पूर्वो
दाहृतं कौर्मैकादशाध्यायस्थं कापालं पाञ्च
रात्रं चेत्यादिवचनम् । तथा पूर्वार्धे सप्त-
विंशाध्याये वामाः पाशुपताचारास्तथा वै
पाञ्चरात्रकाः ॥ भविष्यन्ति कलौ तस्मिन्ब्रा
ह्मणाः क्षत्रियास्तथेति वचनं पूर्वोदाहृत
मेव वासिष्ठलैङ्गनवमाध्यायस्थम् । पाञ्चरा
त्रं प्रशंसन्तीत्यादिवचनम् । अन्यानि चैवं
जातीयकानि वचनान्युपनिबद्धानीति दिक् ।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तथा पाराशरपुराणे दशमेध्याये धर्माधर्मा
दिविज्ञाने त्वागमाः पुरुषोदिताः। पाञ्चरा
त्रादयः सर्वे नप्रमाणमिति स्थितिः। मुक्ति
खण्डे षष्ठेध्याये। अथातः संप्रवक्ष्यामिज्ञा
नानुत्पत्तिकारणमित्युपक्रम्य, वेदाङ्गानां च
विद्वेषः स्मृतीनां च तथैव च। पुराणानां
च विद्वेषो भारतस्य तथैव च। तेषामध्ये-
तृविद्वेषस्तेषां बाधश्च केशव॥ तेषामर्थापहा
रश्च ज्ञानानुत्पत्तिकारणम्। वामपाशुपतादी
नां शक्यादीनां परिग्रहः। पाञ्चरात्राश्च यश्चापि
ज्ञानानुत्पत्तिकारणम्। शिष्टानामसहारोपः शि
ष्टसंसर्गवर्जनम्। अनिष्टता च मद्भक्तेर्ज्ञानानुत्प
त्तिकारणमित्यादि, तस्मात्कौर्मवासिष्ठलैङ्ग-
ब्रह्मवैवर्तस्कान्दपाराशरपुराणादीनां पूर्व
मीमांसायां हेमाद्रिमाधवादिनिबन्धानां च
पर्यालोचनया पाञ्चरात्रादीनामप्रामाण्य-
मिव लभ्यत इति चेत्। अत्रोच्यते। अस्ति ता
वदमीषां प्रामाण्यम्। सांख्यं योगः पाञ्चरात्रं
वेदाः पाशुपतं तथा। आत्मप्रमाणान्येतानि

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

ध्वं न हन्तव्यानि हेतुभिरिति भारतोक्तेः । न चैवं प्रागुक्तकौर्मादिवचनविरोधः। वैदिकं प्रत्यननुष्ठापकत्वे तेषां तात्पर्यात् । उक्तं च मुक्तिखण्डे चतुर्थाध्याये । तथापियोंशो मार्गाणां वेदेन न निरूप्यते ॥ सोंशः प्रमाणमित्युक्तं केषां चिदधिकारिणामिति वेदाविरुद्धेंशे प्रामाण्यं किं न स्यादित्याशङ्क्य तद्व्यवत्येवाधिकारिविशेषं प्रतीत्याह तथापि तीति माधवः । यज्ञवैभवखण्डद्वाविंशेऽध्याये। सूत उवाच। अथातः संप्रवक्ष्यामि मार्गप्रामाण्यनिर्णयम् । श्रद्धया सहितं यूयं शृणुध्वं मुनिपुङ्गवाः। वेदांश्च धर्मशास्त्राणि पुराणं भारतं तथा। वेदाङ्गान्युपवेदांश्च कामिकाद्यागमानपि॥ कापालं नाकुलं चैव तयोर्भेदान् द्विजर्षभाः। तथा पाशुपतं सौमं भैरवप्रमुखागमम् ॥ तेषामेवोपभेदाश्च शतशोऽथ सहस्रशः । विष्ण्वागमांस्तथा ब्राह्मान् बुद्धार्हाद्यागमानपि ॥ लोकायतं तर्कशास्त्रं बहुविस्तारसंयुतम्। मीमांसाम-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तिगम्भीरां सांख्ययोगौ तथैव च॥ मुनयश्च मनुष्याश्च यथाभाग्यं द्विजोत्तमाः। तान्येव विस्तरेणैव संग्रहेणैव वा पुनः॥ कुर्वन्ति तानि नामानि कथितानि महर्षिभिः। अधिकारिविशेषेण नैकस्यैव सदा द्विजाः। तर्कैरेते हि मार्गास्तु न हन्तव्या मनीषिभि रित्यादि नाधिकारीति उदिते जुहोत्यनुदिते जुहोतीत्यादिश्रुतीनामिवाधिकारिभेदेन प्रामाण्यात्। शुष्कतर्कैरेते मार्गा न बाध्या इत्यर्थ इति माधवः। अत एव मानवपुराणे आगमानुपक्रम्य अधिकारिविशेषेण प्रवृत्ता न हि संशय इत्युक्तं भागवतेपि दशमस्कन्धे चत्वारिंशे ऽध्याये अक्रूरस्तोत्रे "त्रय्या च विद्यया केचिदि"त्युपक्रम्य। त्वामेवान्ये शिवोक्तेन मार्गेण शिवरूपिणम्। बहुाचार्यविभेदेन भगवन् समुपासते। इत्यादिनाधिकारिभेदेनैव प्रामाण्यं विभावितं विरोधाधिकरणशिष्टाकोपाधिकरणयोरपि वैदिकान् प्रत्यननु-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

ष्ठापकत्वमात्रे तात्पर्यम्। अत एवोक्तं भट्टैः। त्रयीविद्भिर्न परिगृहीतानीति शिष्टाकोपे श्रुत्यविरुद्धानामुदाहरणतया तत्रार्थबाधस्यासंभावितत्वेनानुष्ठापकताया एव वक्तव्यत्वाच्च। दृश्यते ह्यष्टदोषोपवर्णनकाले व्रीहिशास्त्रं पक्षे प्रमाणमिति तान्त्रिकाणां व्यवहारः। तद्विषयीभूतश्च विकल्पः क्वचिदैच्छिकः। प्रकृते तूक्तवचनबलाद् व्यवस्थित इत्यन्यदेतत्। अत एव पार्थसारथिरपि यावदेकं श्रुतौ कर्म स्मृतौ वान्यत्प्रतीयते। तावत्तयोर्विरुद्धत्वे श्रौतानुष्ठानमिष्यते इति वार्तिकमुदाहृत्य तेन फलतो ऽप्रामाण्यं श्रुतिविरुद्धानां स्मृतीनामित्युपसंहृत्य भाष्यमप्यननुष्ठानरूपाप्रामाण्यपरं व्याख्येयमिति आह। अत एवोत्तरतन्त्रे आगमानामविरुद्धांशे प्रामाण्यं स्वीकृतम्। अविरोधलक्षणे स्थितमुत्पत्त्यसंभवात्। भागवतमतमिदानीं निराक्रियते। तेहीत्थं मन्यन्ते भगवानेवैको वासुदेवो निरञ्जनज्ञानरूपः

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

परमार्थतत्त्वं स चतुर्द्धा आत्मानं प्रविभज्य प्रतिष्ठितो वासुदेवसंकर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धभेदात्। तत्र वासुदेवो नाम परमात्मोच्यते संकर्षणो नाम जीवः प्रद्युम्नो नाम मनोऽनिरुद्धो नामाहंकारः। तेषां वासुदेवः परा प्रकृतिः।इतरे संकर्षणादयःकार्यम्। तमित्थं भूतं भगवन्तमिष्ट्वा क्षीणक्लेशो भगवन्तमेव प्रतिपद्यतइति। तत्र वासुदेवो भगवान् परमार्थतत्त्वमित्यादि न निवारयामः। किंतु संकर्षण उत्पद्यतइति तत्र सङ्कर्षणो जीव ईश्वरो वा। नाद्यः। तस्योत्पत्तिसत्त्वे कृतहानाकृताभ्यागमप्रसङ्गात्। अनित्यत्वेन मोक्षानन्वयापत्तेश्च। नात्मा श्रुतेर्नित्यत्वाच्च। ताभ्य इत्यत्र जीवोत्पत्तेर्निराकरिष्यमाणत्वाच्च। न च कर्तुः करणं भोगवता हि कर्तुर्जीवात्संकर्षणसंज्ञकात्करणं मनः प्रद्युम्नसंज्ञकमुत्पद्यते तस्माच्चानिरुद्धसंज्ञको ऽहंकार उत्पद्यते इति वदन्ति। न चैतत्सम्भवति भिदाकर्तुर्देवदत्तात्परश्चा-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

दे:करणस्योत्पत्त्यदर्शनात्। यद्यपि अनेक-
शिल्पनिपुणःपरशुं कृत्वा तेन च्छिनत्येव त-
थापि सङ्कर्षणो करणः कथं प्रद्युम्नाद्यकरणं
कुर्यात्। अकरणस्य वा करणसामर्थ्यं कृतं
करणनिर्माणेन। न चैवं भूतां च श्रुतिमुप
लभामहे। तस्मादसङ्गतमेतत्। [अस्तु तर्हि
सङ्कर्षण ईश्वर इति द्वितीयः पक्षस्तत्राह
विज्ञानादिभावे वा तदप्रतिषेधः। सर्वज्ञा-
नैश्वर्यशक्तिबलतेजोभिरैश्वर्यधर्मैरचिताः स
ङ्कर्षणादयो वासुदेवा एवेत्यभ्युपगमे तद-
प्रतिषेधः। उत्पत्त्यसम्भवस्याप्रतिषेधः दोष
तादवस्थ्यमित्यर्थः। ईश्वरस्याप्यनादि-
त्वात्। किं च यदीमे परस्परभिन्नास्तर्हि
नेश्वराः परस्परव्याघातप्रसङ्गात्। सिद्ध-
ताहानिश्च भगवानेवैको वासुदेवः परमार्थ
तत्त्वमित्यभ्युपगमात्। न हि पाञ्चरात्रसिद्धा-
न्तिभिर्वासुदेवादिषु कश्चिद्भेदोभ्युपगम्यते।
विप्रतिषेधश्च। अभेदे गुणगुणिभावो गुणा-
नां बहुत्वं तदभिन्नस्य गुणिनश्चैकत्वमि-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

त्यादिर्विप्रतिषेधोह्यस्मिन् शास्त्रे बहुविध उपलभ्यते। वेदविप्रतिषेधश्च भवति। चतुर्षु वेदेषु परं श्रेयोलब्ध्वाशाण्डिल्य इदं शास्त्र मधीतवानित्यादि वेदनिन्दादर्शनात्। तस्मा दसङ्गतैषा कल्पनेति। एतेन योगः प्रत्युक्त इति सूत्रे भाष्यम्। येनत्वंशेन न विरु-ध्यते तेनेष्टमेव सांख्ययोगस्मृत्योः साव-काशत्वम्। तद्यथा "असङ्गो ह्ययं पुरुष" इ-त्येवमादिश्रुतिप्रसिद्धमेव। पुरुषस्य विशु-द्धत्वं निर्गुणपुरुषनिरूपणेन सांख्यैरनुग-म्यते। तथा योगैरपि। अथ परिव्राड्विवर्ण-वासामुण्डो परिग्रह इत्येवमादिश्रुति-प्रसिद्धमेव निवृत्तिनिष्ठत्वं प्रव्रज्याद्युपदे-शेनानुगम्यते। एतेन सर्वाणि तर्कस्मर-णानि प्रतिवक्तव्यानि। तान्यपि तर्कोपप-त्तिभ्यां तत्त्वज्ञानायोपकुर्वन्तीति चेत्। उ पकुर्वन्तु। तत्त्वज्ञानं तु वेदान्तेभ्य एव भवति। नावेदविन्मनुते तं बृहन्तं तं त्वौ पनिषदं पुरुषं पृच्छामीत्येवमादिश्रुतिभ्य

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

इति एतत्पर्यालोचनया स्वाविरुद्धांशस्य ग्राह्यत्वं प्रतीयते। अत एव शाण्डिल्यं प्रति। तस्मात्त्वं पाञ्चरात्रोक्तवर्त्मना श्रद्धया सह। मामाराधय शाण्डिल्य ब्राह्मणानपि भक्तित इति विधिरपि संगच्छते। स्मर्यते हि वासिष्ठे लैङ्गे ऽष्टमे ऽध्याये। एवं वर्णाश्रमाचारो मया प्रोक्तः समासतः। श्रद्धया मत्प्रसादार्थमाचरन्ति जनाश्रये। तेषां नास्ति महाघोरे नरके वर्णनं मुने। वर्णाश्रमसमाचरात्सर्वे संसारचारिणः। वाञ्छन्ति मोक्षं ये मूढास्तेषां नास्त्येव निष्कृतिः। पुरा शाण्डिल्यसंज्ञस्तु ब्राह्मणः कश्चिदल्पवित्। वेदवादं परित्यज्य साहसी बुद्धिपूर्वकम्। परदारान्सदा गत्वा कृत्वापापानि सन्ततम्। वासुदेवं कुमार्गेण पूजयामास सुव्रत। ततो विश्वात्मको विष्णुः प्रादुरासीत्त्वमायया। तस्याग्रे सोपि तं दृष्ट्वा पूजां चक्रे पुनः पुनः। ततो मायीहरिर्ब्रह्मन् शाण्डिल्यं प्रत्यभाषता। धिग्धिक् शाण्डिल्य दुर्बुद्धे साहसी त्वमहोभृशम्। को

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

वा वर्णाश्रमाचारं श्रौतं त्यक्तुं त्वया विना। शक्तः पापं बलात्कर्तुं नास्ति ते निष्कृतिः श्रुतौ। कुमार्गेणापि शाण्डिल्य कृता पूजा मम त्वया। कालेन महता तस्माद्वेदमार्गं गमिष्यसि। तस्मात्त्वं पाञ्चरात्रोक्तवर्त्मना श्रद्धया सह। मामाराधय शाण्डिल्य ब्राह्मणानपि भक्तितः। इत्युक्त्वा भगवान् विष्णुस्तत्रैवान्तरधीयत। शाण्डिल्योपि पुनर्ब्रह्मन् पाञ्चरात्रं तु वैष्णवम्। परिगृह्य महाविष्णुं पूजयामास भक्तितः। पुनर्विष्णोः प्रसादेन वेदमार्गातिवर्तिनीम्। शाण्डिल्यसंहितां चक्रे वैष्णवीं महतीं मुने। तस्यां चक्रुर्मुने दीक्षां पाखण्डाः पापयोनयः। स्थापितायान्तु शाण्डिल्यसंहितायां ममार ह। पुनर्दंष्ट्राकरालास्याः क्रुद्धाः पाशधरा मुने। शूलहस्ता महाक्रूरनयनाः कृष्णविग्रहाः। निर्घृणाः सततं ब्रह्मन् यमदूता भयंकराः। बद्ध्वा पाशेन शाण्डिल्यं मार्गे दुष्कण्टके मुने। अधोमुखोर्ध्वपादन्तं सहसा कृष्णमुद्गरैः। पीडयानघ-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

कूपे निक्षिप्य यमराजस्य संनिधौ । विधाय पीडां पादैस्ते पश्येत्यूचुर्यमं प्रति । सोपि तं प्रेक्ष्य दुर्बुद्धिं यमराजो भयङ्करः । प्राहैतान् तीक्ष्णया वाचा पीडयन्तां मम संनिधौ । इत्युक्ते यमराजेन शाण्डिल्यं यमकिंकराः । मुद्गरैः खड्गशूलाद्यैः पीडां चक्रुर्भृशं पुनः । पुनश्चाह यमः क्रुद्धो रक्तघूर्णितलोचनः । इष्टानामप्यनिष्टानां साधनं मातृवत्सदा ॥ प्राप्तये परिहाराय बोधयन्ती श्रुतिर्यतः ॥ बुद्धिपूर्वं परित्यक्तानेन साक्षाद्दुरात्मना ॥ तस्मादिमं तु पापिष्ठं तत् पापविनिवृत्तये ॥ रौरवादिषु सर्वेषु नरकेषु क्रमेण तु ॥ भोजयित्वा महादुःखान्यप्रसह्यान्यनेकशः ॥ आगच्छध्वं सहानेन शाण्डिल्येन दुरात्मना ॥ इति संचोदिता ब्रह्मन्यमदूता यमेन तु ॥ तथैव चक्रुः पापिष्ठमब्दानामयुतं तदा ॥ पुनश्चैनं समादाय यमदूता यमं ययुः।तं दृष्ट्वा यमराजोपि प्राह गम्भीरया गिरा । भद्राभद्रं त्वया भुक्तं क-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

ल्याणातीवदुःसहम् । पापानां फलमाश्रयं गच्छ विष्णोः पुरं सुखम्।इत्युक्तो यमराजेन शाण्डिल्यो रथमास्थितः । स्वस्तिमङ्गलसंयुक्तः सुखं विष्णुपुरं गतः । दृष्ट्वा शाण्डिल्यमनघं विष्णुर्भक्तहिते रतः । प्रसादमकरोदस्य पुनरेनमभाषत । वेदमार्ग्गपरित्यागफलं भुक्तं त्वयानघ । मत्तन्त्राश्रयणेनैव मत्पूजा च कृता त्वया । तयाहं प्रीतवानस्मि तव शाण्डिल्य मे प्रिय । भूयोपि मत्प्रसादेन कर्म्मलोके द्विजोत्तम । भूत्वा वर्णाश्रमाचारं श्रौतं कृत्वा यथाबलम् । मद्भक्त्यातीवसंयुक्तो मदाराधनतत्परः । साक्षाद्ब्रह्मैकविज्ञानं लब्ध्वा चैवामृतो भव॥ इत्युक्तो विष्णुना ब्रह्मन् शाण्डिल्यो भुवि जातवान्। ब्राह्मणानां कुले शुद्धे साक्षादग्निसमो मुने । स पुनर्वासुदेवस्य प्रसादेन महामुने ॥ ब्रह्मचर्याश्रमे स्थित्वा वेदान्सम्यगधीतवान् ॥ पुनः स्नात्वा गृही भूत्वा शान्तः सत्यपरायणः ॥ अग्नीनाधाय विधिवत्कृत्वा यागानन्त

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

रम्॥ प्रणष्टपापः शुद्धात्मा ब्रह्मज्ञानी सदा शुचिः ॥ अनित्यमीश्वरादन्यदिति ज्ञात्वा प्रसादतः ॥ विरक्तः सर्वलोकेभ्यस्त्यक्त्वा कर्माणि सर्वतः ॥ आचार्याद्धृतवेदान्तो मत्प्रसादान्महामुने ॥ सर्वलोकविधातारं सर्वज्ञं सर्वकारणम् ॥ सत्यबोधसुखानन्तमादिमध्यान्तवर्जितम्॥ अप्रमेयमनौपम्यमनिर्देश्यं शिवाभिधम्॥मामपश्यदयत्नेन मुने स्वात्मतया सदा ॥ प्रारब्धकर्मप्राबल्यात्प्रमत्तप्रतिभासने॥स मुक्तो भुक्तवान् भोगान्कञ्चित्कालमनावृतः ॥ स पुनः कर्मणामन्ते निवृत्तो विश्वमायया ॥ एवं वर्णाश्रमाचाराद्वेदसिद्धादियत्नतः ॥ शाण्डिल्योपि विमुक्तोभूत्तच्छिष्याश्चैवमेव हि ॥ बहवोनेन मार्गेण पूज्यामद्रूपमागता ॥वेदमार्गं विना ब्रह्मन्नास्त्युपायो विमुक्तये॥सर्वाणि चैव शास्त्राणि स्मृतयस्संहितास्तथा। सूत्राणि चैव वेदाङ्गान्युपवेदास्तथैव च॥ पुराणानि तथा साङ्ख्यं योगः पाशुपतं तथा ॥ देशजातिकु

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

लानां च धर्माश्चान्ये महत्तराः ॥ सर्वे वेदा विरोधेन प्रमाणं नान्यथा भवेत् ॥ या वेद बाह्याः स्मृतयो याश्च काश्च कुदृष्टयः ॥ सर्वास्ता निष्फला ज्ञेयाः प्रत्यवायस्य हेतवः ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन ब्रह्मब्रह्मविदां वर ॥ त्यक्त्वा वेदविरुद्धानि वेदमेकं समाश्रय ॥ इति परमेश्वरवाक्यमभीष्टं श्रुतिवचनेन समं हृदि कृत्वा । श्रुतिहृदयं प्रणिपत्य महेशं श्रुतिमहिमानमवेत्स वरिष्ठ इति । अत्र ह्यधिकारिविशेषं प्रति पाञ्चरात्रादीनां प्रामाण्यं स्पष्टमेव लभ्यते । न चात्रत्येन तस्मात्त्वं पाञ्चरात्रोक्तेत्यादि भगवद्वचनेन सर्वान् प्रति प्रामाण्यमेवोक्तमिति भ्रमितव्यम् । धिग्धिगित्यादिना नास्ति ते निष्कृतिः श्रुताविन्यन्तेनान्यतपोनिष्ठतयावधारितया शाण्डिल्यस्यैव तस्मात्त्वमित्यत्र युष्मदर्थत्वात् ॥ पाञ्चरात्रादीनामधिकारिविशेषविषयतायां प्रमाणानां प्रागेवास्माभिरुदाहृतत्वात् । अत एवेहापि कुमार्गेणापी

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

येत्युक्त्या, वेदमार्गातिवर्तिनीमित्युक्त्या त स्यां चक्रुर्मुने दीक्षां पाखण्डाः पापयोनय इत्युक्त्या, परलोकात्परावृत्तस्याग्निहोत्रा द्युपन्यासकाले पाञ्चरात्रोनुक्त्या च स्पष्टमे वेदं विप्रतिषेधाच्चेति सूत्रे। इममेव शाण्डि ल्यं स्मारयद्भिराचार्यैरप्यधिकारिभेदेनैव प्रामाण्यं विभावितम्॥ स्यादेतत्। एवमपि तन्त्रेषु कोधिकारी को नेति चेत्। उच्यते। शापाद्वा गौतमादीनां पापाद्वा महतो नराः। ये गता वेदबाह्यत्वं ये च सङ्कीर्णयोनि जाः। तेधिक्रियन्ते तन्त्रादौ स्त्रीशूद्राश्च यथायथम्। तथा हि। कौर्मे चतुर्दशाध्याये॥ पुरा दारुवने पुण्ये मुनयो गृहमेधिनः॥ ईश्वराराधनार्थाय तपश्चेरुः सहस्रशः॥ ततः कदाचिन्महती कालयोगेन दुस्तरा॥ अना वृष्टिरतीवोग्रा ह्यासीद्भूतविनाशिनी। समेत्य सर्वे मुनयो गौतमं तपसां निधिम्॥ अयाचन्त क्षुधाविष्टा अशनं प्राणधार-णम्॥ स तेभ्यः प्रददावन्नं सृष्टं व-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitized by eGangotri

हुतरं बुधः ॥ सर्वे बुभुजिरे विप्रा निर्विश-
ङ्केन चेतसा ॥ गते तु द्वादशे वर्षे कल्पा-
न्त इव शङ्करी। बभूव वृष्टिर्महती यथापू-
र्वमभूज्जगत् ॥ ततः सर्वे मुनिवराः समाम
न्त्र्य परस्परम् ॥ महर्षिंगौतमं ब्रूयुर्गच्छाम
इति वेगतः॥निवारयामास च तान् कंचित्का
लं यथासुखम्॥उषित्वा मद्गृहे पश्चाद् गच्छ
न्तुइति पण्डिताः ॥ ततो मायामयीं सृष्टा
कृशाङ्गां सर्व एव ते ॥ समीपं प्रापया-
मासुर्गौतमस्य महात्मनः ॥ सोनुवीत्य कृ-
पाविष्टस्तस्याः संरक्षणोत्सुकः ॥ गोष्ठे तां
बन्धयामास स्पृष्टमात्रा ममार सा॥ स शो-
केनाभिसंतप्तः कार्याकार्यमहामुनिः ॥ न
पश्यति स्म सहसा तादृशो मुनयोऽब्रुवन् ॥
गोवध्येयं द्विजश्रेष्ठ यावत्तत्र शरीरगा ॥
तावत्तेन्नं न भोक्तव्यं गच्छामो वयमेव हि॥
तेन ते मुदिताः सन्तो देवदारुवनं शुभम् ॥
जग्मुः शापवशन्नीता स्तपश्चेरुर्यथा पुरा ॥
स तेषां मायया जात गोवध्यो गौतमो

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

मुनिः ॥ केनापि हेतुना ज्ञात्वा शशा-
पातीव कोपितः ॥ भविष्यध्वं त्रयी
बाह्या महापातकिभिः समाः ॥ बभूवुस्ते
महाशापाज् जायमानाः पुनः पुनः । सर्वे सं-
प्राप्य देवेशं शङ्करं विष्णुमव्ययम् । अस्तु-
वल्ँ लौकिकै स्तोत्रैरुच्छिष्टा इव सर्वशः ॥
देवदेवौ महादेवौ भक्तानामार्तिनाशिनौ ॥
का वा वृतिर्महायोगौ शापान्नस्त्रातुमर्ह-
थः ॥ तदा पार्श्वस्थितं विष्णुं सम्प्रेक्ष्य
वृषभध्वजः ॥ किमेतेषां भवेत्कार्यम् प्राह
पुण्यैर्विना इति ॥ ततः स भगवान्विष्णुः
शरण्यो भक्तवत्सलः ॥ गोपतिः प्राह विप्रे-
न्द्रानालोकप्रणतान्हरिः । न वेदबाह्ये पु-
रुषे पुण्यलेशोपि शङ्कर । सङ्गच्छते महा-
देवधर्मावेदादिभिर्बभौ ॥ तथापि भक्तवा-
त्सल्याद्रक्षितव्या महेश्वर । अस्माभिः सर्व-
एवेमे गन्तारो नरकानपि ॥ तस्माद्वै वेद-
बाह्यानां रक्षणार्थाय पापिनाम् । विमोह-
नानि शास्त्राणि करिष्यावो वृषध्वज । एवं

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

स बोधितो रुद्रो माधवेन मुरारिणा । च-
कार मोहशास्त्राणि केशवोपि शिवेरितः ।
कापालं मुद्गलं वामं भैरवं पूर्वपश्चिमम् ।
पाञ्चरात्रं पाशुपतं तथान्यानि सहस्रशः ॥
सृष्ट्वा तानूचतुर्देवौ कुर्वाणाः शास्त्रचोदि-
तम् ॥ पततो नरके घोरे बहून्कल्पान्पुनः
पुनः ॥ जायन्तो मानुषे लोके क्षीणपुण्य-
चयास्ततः ॥ ईश्वराराधनबलाद्गच्छध्वं सु-
कृतां गतिम् । वर्तध्वमप्रसादेन नान्यथा
निष्कृतिर्हि वः । एवमीश्वरविष्णुभ्यां चो-
दितास्ते महर्षयः । आदेशं प्रत्यपद्यन्त
शिरसा ऽसुरविद्विषोः । चक्रुस्तेन्यानि शा-
स्त्राणि तत्र तत्र रताः पुनः ॥ शिष्यानध्या-
पयामासुर्दर्शयित्वा फलानि त्विति ॥ अत्र
च भ्रष्टानां कथं चिद्गतिप्राप्तये आगमा
प्रणीता इत्युक्त्या तेषां भ्रष्टाधिकारित्वम् ॥
भ्रष्टान् प्रति प्रामाण्यं च स्पष्टमेव । एवम-
पि प्ररोचनार्थं चतुर्षु वेदेषु परं पुरुषार्थ-
मलभमानः शाण्डिल्य इमां विद्यामधीत-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

वानित्यादिक्रमेण तन्त्राणां वैदिकमार्गादा-
धिक्यं बहुधा दर्शितम् । तत्तात्पर्यानभि-
ज्ञास्तुभ्राम्यन्तीत्येतावता विमोहनानी-
त्युक्तिः स्पष्टतरं चैतदपरार्के ग्रन्थमुखएव
तथा स्कान्देपि यज्ञवैभवखण्डे द्वात्रिंशा-
ध्याये गौतमशापो दर्शितः ॥ सूतउवाच ।
अथ वक्ष्ये महादेव श्रद्धाभावस्य कारणम् ।
मनुष्याणां सुरश्रेष्ठाः शृणु तच् श्रद्धया
सह । पुरा कालविपाकेन प्राणिकर्मवशेन
च । पञ्च सप्त च वर्षाणि न ववर्ष शतक्र-
तुः । अनावृष्ट्या द्विजा भूमिर्दुर्भिक्षा भव-
दास्तिकाः । क्षुत्पीडा च महातीव्राति-
जाता सर्वदेहिनाम् । मनुष्याश्चासमाचारा
अभवन्नन्नवाञ्छया । हत्वा केचिन्मनुष्यां
श्च भुक्तवन्तो विमोहिताः । हत्वा केचि-
त्पशून्मोहादजांके च विमोहिताः । तुरङ्गना-
गाजान्केचिद्भुक्तवन्तो यथाबलम् । ब्राह्म-
णाः केचिदालोड्य विशिष्टा मुनिसत्तमाः ।
गौतमस्याश्रमं पुण्यं ययुः सर्वे महत्तमम् ।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

गौतमस्य तपोयोगात् प्रसादाच्छङ्करस्य च। आश्रमस्तस्य विप्रेन्द्राः सुभिक्षस्त्वभवद्भृशम्। ते सम्भूय मुनिश्रेष्ठं गौतमं प्रणिपत्य च। प्रोचुस्ते क्लेशसंयुक्ता द्विजाः कारुणिकं प्रति। वयं क्षुत्पीडिताः सर्वे भगवन् भक्तवल्लभ॥ केवलं कृपयैवास्मान् रक्ष रक्ष हिते रतः। इति विज्ञापितः श्रीमान् महाकारुणिकोत्तमः। गौतमः सर्वविप्रेभ्योह्यभयं दत्तवान् मुनिः। पुत्रभार्यादियुक्तानां विप्राणां गौतमो मुनिः॥ ददौ धान्यं धनं वस्त्रं तिलं तैलं च गामपि॥ अन्यानि यानि जन्तूनामिष्टानि सकलानि तु॥ तानि तेषां मुनिः श्रीमान्ददौ कारुणिकोत्तमः॥ आधिव्याध्यस्त्रशस्त्रादिपीडाश्च विविधा द्विजाः॥ निवारिता मुनीन्द्रेण गौतमेन द्विजन्मना॥ श्रौतस्मार्तसमाचारा उपदिष्टा द्विजन्मना॥ गौतमेन मुनीन्द्रेण मुनीन्द्राः करुणाबलात्॥ एवं चिरगते काले गौतमस्य महात्मनः॥ तप-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

सा केवलं भूमिः सुभिक्षाभवदास्तिकाः ॥
ब्राह्मणैश्च पुनः सर्वैर्गौतमेन सुरक्षितैः ॥
विचार्य कार्यं सम्भूय स्वदेशगमनाय वै ॥
गौर्हता गौतमेनेति निर्घृणैः पुरुषाधमैः ॥
कृतो मिथ्याभिशापस्तु महामोहवशेन तु ।
तज्ज्ञात्वा मुनिभिः श्रीमान् गौतमो मुनिसत्तमः ॥ महाक्रोधेन संयुक्तः शशाप ब्राह्मणाधमान् ॥ गौतम उवाच ॥ महादेव महादेव महादेवस्य विग्रहे ॥ महादेवस्य भक्तौ च महादेवस्य नाम्नि च ॥ महादेवस्य विज्ञाने महादेवपरिग्रहे ॥ महादेवस्य संस्थाने महादेवस्य कीर्तिषु ॥ महादेवाय दाने च महादेवाश्रयेषु च ॥ महादेवस्य चोत्कर्षे त्रिपुण्ड्रोद्धूलनादिषु ॥ रुद्राक्षधारणे रुद्रलिङ्गस्यैव तु पूजने ॥ रुद्रालयदिदृक्षायां रुद्रबाधादिकर्मसु ॥ यद्यद्रुद्रस्य संबन्धि तत्र तत्रापि दुर्जनाः ॥ भवेतामुन्मुखा यूयं सर्वदा ब्राह्मणाधमाः ॥ नित्यकर्माद्यनुष्ठाने तथा का-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

म्यविवर्जने ॥ भवे० ॥ दान्तिशान्त्यादिवि-
ज्ञानसाधनेषु द्विजाधमाः ॥ भवे० ॥ स्वा-
ध्याये च जपे चैव तथा प्रवचनेपि च ॥भवे०॥
नानाविधेषु यज्ञेषु विविधेषु च कर्मसु॥भवे०॥
कृच्छ्रचान्द्रायणादौ च तथा मासोपवासके॥
भवे०॥ वेदभक्ते तथा स्निग्धे योगेषु आग-
मादिषु ॥ भवे० ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणोक्ते-
ष्वर्थेषु सकलेषु च ॥ भवे० ॥ स्वदारगम-
ने चैव परदारविवर्जने ॥ भवे०॥ विष्ण्वा-
दिदेवताः सर्वाः विशिष्टाः शंकरादिति ॥
भवे० ॥ भ्रान्तिविज्ञानसंयत्ता० ॥ भवे० ॥
शङ्खचक्रगदापद्मदण्डपाशाङ्कुशादिभिः ॥
अङ्किताः श्रद्धया यूयम् ॥ भवे०॥ निहीन-
जातिना भ्रातृरूपेण च तथैव च ॥ अ-
ङ्किताः श्रद्धया यूयम् ॥ भवे० ॥ वर्तुला-
श्वत्थपत्रार्धं चन्द्रदीपादिलिङ्गिनः ॥ भवेन
श्रद्धया सार्धं ललाटे ब्राह्मणाधमाः॥ पितृ-
मातृसुतभ्रातृभार्याविक्रयिणः सदा ॥ बन्धु-
विक्रयिणस्तद्वद् भवेत ब्राह्मणाधमाः । वेद-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

विक्रयिणस्तद्वत्तीर्थविक्रयिणस्तथा ॥ धर्म-
विक्रयिणस्तद्वत् ॥ भवे० ॥ सुराविक्रयिणस्त-
द्वन्मांसविक्रयिणस्तथा ॥ मत्सयविक्रयिण-
स्तद्वद्भवेतब्रा० ॥ पाञ्चरात्रे च कापाले तथा
कालमुखेपि च ॥ शाक्ते च दीक्षिता यूयम्
भवे० ॥ बौद्धे चार्हन्मते चैव तथा पाशुप-
तेपि च ॥ शाम्भवे दीक्षिता यूयम् भवे० ।
पाखण्डेषु च तथान्येषु मार्गेष्वश्रौतकेषु च ॥
श्रद्धया दीक्षिता यूयम् भवे० ॥ युष्माकं
वंशजाताश्च सर्वे स्त्रीभिः सह द्विजाः ॥
मदुक्तार्थप्रकारेण भवन्तु ब्राह्मणाधमाः ॥
बहूनोक्तेन किं साक्षाच्छिवे संसारमोचके ।
तत्सम्बन्धिषु सर्वेषु श्रुतिस्मृत्यादिकेषु च ॥
युष्माकं वंशजातानां युष्माकं च तथैव
च ॥ श्रद्धाभावः सदैवास्तु शापस्तीव्रः कृ-
तो मया ॥ सूतउवाच ॥ एवं मुनीन्द्रेण
कृते च शापे द्विजाधमाश्चापि तदाज्ञयैव ॥
तथाभवंस्तत्कुलजाश्च सर्वे स्वभावजो ह्येष
मुनेः प्रभावः ॥ श्रद्धाभावस्तेन जातो नरा-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

णां साक्षाद्रुद्रे तस्य धर्मे च विप्राः ॥ तस्मा-
द्विद्वांस्तद्विनाशाय साक्षाद्रुद्रं नित्यं पूजये-
च्छ्रद्धयैव ॥ त्रिपुण्ड्रमुद्धुलनमात्मिकोत्तमाः
समाचरेन्नित्यमतन्द्रितस्तथा ॥ विशेषतः
शाङ्करवेदने रतौ भवेदशेषं कथितं मयान
घाः। इत्यध्यायः। तथा पराशरोपपुराणे तृ-
तीयेध्याये ब्रह्मशापोदर्शितः ॥ रुद्राधिक्य-
मविज्ञाय ब्रह्मनारायणौ पुरा ॥ अहं त्वहं
चेति तदाविभ्रान्त्या कुरुतां रणम् ॥ क्रोधेन
महता युक्तो ब्रह्मा सर्वजगत्पतिः ॥ शशाप
विष्णुं गर्भस्थो भवेच्चातिविमोहितः ॥ त्व-
द्भक्ता ब्राह्मणाः साक्षात्त्रिपुण्ड्रे भस्मगु-
ण्ठने ॥ भवेयुर्विमुखा नित्यं वेदसिद्धे वि-
मुक्तिदे ॥ त्रिशूले चतुरस्ते च वेणुपत्रो-
पमे तथा ॥ पुण्ड्रान्तरे रतौ नित्यं भवेयु-
स्तान्त्रिका द्विजाः ॥ आयुधैः शङ्खचक्रा-
द्यैस्त्वदीयैरङ्किता द्विजाः ॥ अग्नितप्तैर्म-
हामोहाद्भवेयुश्चांसयोर्द्वयोः ॥वेदा सिद्धेन
मार्गेण त्वदीयाराधने द्विजाः ॥ त्वद्भक्ता

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

विमुखा नित्यं भवेयुः परिमोहिताः ॥ त्व-
दीये पाञ्चरात्रे च तन्त्रे भागवते तथा ॥
दीक्षिताश्च द्विजा नित्यं भवेयुर्निर्भया हरे॥
श्रौतस्मार्तसदाचारे सद्यो मुक्तिकरे शुभे ॥
त्वद्भक्ता विमुखा यूयं भवेयुः परिमोहि-
ताः ॥ इति दधीचिशापोपि सौरपुराणे
सप्तमेध्याये दर्शितः ॥ दधीचिरुवाच ॥
एतें च ब्राह्मणाः सर्वे ये द्विषन्तो महेश्वरम्॥
भवन्तु वेदबाह्यास्ते तमोपहतचेतसः॥ पा-
खण्डाचारनिरताः सर्वे निरयगामिनः ॥
कलौ युगे तु सम्प्राप्ते दरिद्राः शूद्रयाजकाः ॥
सर्वस्मादधिको रुद्रः पशुपाशविमोचनः ॥
पराङ्मुखोऽस्तु युष्माकं माभूत्पारत्रिकीग-
तिरित्यादिना ॥ तथा कौर्मे सप्तविंशे-
ध्याये ॥ तिष्ये मायामसूयां च वधं चैव
तपस्विनाम् ॥ साधयन्ति नरा नित्यं तपसा
ह्याकुलीकृताः ॥ इत्युपक्रम्ययतयश्च भवि-
ष्यन्ति शतशोथ सहस्रशः। नाशयन्ति ह्यधी-
तानि नाधिगच्छन्ति वानघ ॥ गायन्ति

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

लौकिकैर्गानैर्दैवतानि नराधिप ॥ वामपाशुपताचारास्तथा वै पाञ्चरात्रकाः ॥ भविष्यन्ति कलौ तस्मिन्ब्राह्मणाः क्षत्रियास्तथा ॥ ज्ञानकर्मण्युपरते लोके निष्क्रियतां गते ॥ कीटमूषकसर्पाश्च धर्षयिष्यन्ति मानवान् ॥ कुर्वन्ति चाव्रताराणि ब्राह्मणानां कुलेषु वै ॥ दधीचिशापनिर्दग्धा पुरादत्ताध्वरं द्विजाः । निदन्ति च महादेवं तमसाविष्टचेतसः । वृथा सर्वं चरिष्यन्ति कलौ तस्मिन् युगान्तिमे । ये चान्ये शापनिर्दग्धा गौतमस्य महात्मनः ॥ सर्वे चेह भविष्यन्ति ब्राह्मणाद्यासु जातिषु ॥ विनिन्दन्ति महादेवं ब्राह्मणा ब्रह्मवादिनः ॥ वेदबाह्यव्रताचारा दुराचारा वृथाश्रमाः ॥ मोहयन्ति जनान्सर्वान्दर्शयित्वा फलानि तु ॥ तमसाविष्टमनसो वैडालव्रतिकाधमाः ॥ इति ॥ तथा पापविशेषस्यापि तन्त्रमार्गप्रवेशप्रयोजकत्वं पाराशरे एकादशाध्याये दर्शितम् ॥ शङ्खचक्रगदापद्मवज्रपाशाङ्कु-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

शादिभिः ॥ अङ्किताश्च भविष्यन्ति मनुष्याः पापकर्मणा ॥ त्यजन्ति धर्मं वेदोक्तं तथा स्मृतिपुराणगम् ॥ वेदाङ्गानि च मोहेन म०॥ पाञ्चरात्रे च कापाले पाखण्डेष्वपरेषु च ॥ दीक्षिताश्च भविष्यन्ति मनु० ॥ साम्बपुराणे ॥ श्रुतिभ्रष्टःश्रुतिप्रोक्तप्रायश्चित्ते भयं गतः ॥ क्रमेण श्रुतिसिद्ध्यर्थं मनुष्यस्तन्त्रमाश्रयेत् ॥ धर्मशास्त्रे पुराणे च प्रोक्तं हिमरणान्तिकम् ॥ प्रायश्चित्तं मनुष्याणां पापिष्ठानां सुदारुणम् ॥ भयं दुर्बलचित्तानां मरणाज्जायते भृशम् ॥ तेषामेवाभिरक्षार्थं खल्वहं तन्त्रमुक्तवानिति ॥ मुक्तिखण्डे चतुर्थेऽध्याये॥ अत्यन्तस्खलितानां हि द्विजानां वेदमार्गतः ॥ पाञ्चरात्रादयो मार्गाः कालेनैवोपकारकाः ॥ इति ॥ पाञ्चरात्रादीनां न श्रुतिपुराणसाम्यं किंतु पतितादीन्प्रत्येवानुष्ठापकत्वम् । कालविलम्बेन कथं चिदुपकारकत्वं चेति तस्मिन्नेव प्रघट्टके माधवः ॥ यज्ञवैभवखण्डे पञ्चचत्वा-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

रिंशेऽध्याये ॥ आगमानुपक्रम्य ॥ अधि-
कारिविशेषेण क्रमेणैव विमुक्तये ॥ प्रवर्त-
न्ते मुनिश्रेष्ठाः सत्यमेव मयोदितम् ॥ तत्त-
त्तन्त्रेषु ये मर्त्या दीक्षिता मुनिसत्तमाः ॥
सोंशस्तैरेव संग्राह्यः सर्वथा नैव वैदिकैरि-
ति ॥ तथा सूतसंहितायामेव चरमेध्या-
ये ॥ अथ परशिवभक्त्या सच्चिदानन्दपूर्णं
परशिवमनुभूय स्वात्मरूपेण सूतः ॥ मु-
निगणमवलोक्य प्राह साक्षाद्घृणाब्धिर्जन-
यदहितरूपं वेदितव्यं तु किंचित् ॥ श्रुति-
रपि मनुजानां वर्णधर्मं बभाषे परगुरु रु
खिलेशः प्राह तन्त्रेषु तद्वत् ॥ श्रुतिपथग-
लितानां वर्णधर्मं घृणाब्धिः श्रुतिपथनि-
रतानां नैव तत्सेवनीयम् ॥ श्रुतिपथनिरता-
नामाश्रमा यद्वदुक्ताः परगुरुरखिलेशस्त-
द्वदाहाश्रमांश्च ॥ श्रुतिपथगलितानां मा-
नुषाणां तु तन्त्रं हरिरपि मुनिमुख्यः प्रा-
ह तन्त्रे स्वकीये ॥ विधिरपि मनुजाना-
माह वर्णाश्रमांश्च श्रुतिपथगलितानामेव

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तन्त्रे स्वकीये ॥ श्रुतिपथनिरतानां तेन संसेवनीयः श्रुतिपथसममार्गो नैव सत्यं मयोक्तम् ॥ हरहरिविधिपूजा कीर्तिता सर्वतन्त्रे श्रुतिपथनिरतानां यद्वदुक्ता तु पूजा ॥ श्रुतिपथगलितानामेव तन्त्रोक्तपूजा श्रुतिपथनिरतानां सर्ववेदोदितैव ॥ श्रुतिपथगलितानां सर्वतन्त्रेषु लिङ्गं प्रथितमखिलदुःखध्वंसकं तत्र तत्र ॥ श्रुतिपथनिरतानां तत्सदा नैव धार्यं श्रुतिरपि मनुजानामाह लिङ्गं विशुद्धम् ॥ शिवागमोक्ताश्रमनिष्ठमानवस्त्रिपुण्ड्रलिङ्गं तु सदैव धारयेत् ॥ तदुक्तमन्त्रेण ललाटमध्यमे महादरेणैव सितेन भस्मना ॥ विष्णवागमोक्ताश्रमनिष्ठमानवस्तथैव पुण्ड्रान्तरमूर्ध्वरूपकम् । त्रिशूलरूपं चतुरस्रमेव वा मृदा ललाटेतु सदैव धारयेत् ॥ ब्रह्मागमोक्तागमनिष्ठमानवो ललाटमध्येपि च वर्तुलाकृति। तदुक्तमन्त्रेण सितेन भस्मना मृदाथ वा चन्दनतस्तु धारयेत् । अश्वत्थपत्रसदृशं

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

हरिचन्दनेन मध्ये ललाटमतिशोभनमादरेण। बुद्धागमे मुनिवरो यदि संस्कृतस्यान्मृद्वारिणा सततमेव तु धारयेत्सः। ऊर्द्ध्वं पुण्ड्रत्रयं नित्यं धारयेद्भस्मना मृदा। ललाटे ऽर्हागमे निष्ठश्चन्दनेनाथ वा नरः। सितेन भस्मना तिर्यक् त्रिपुण्ड्रस्य तु धारणम्। सर्वागमेषु निष्ठानां तत्तन्मन्त्रेण शोभनम्। शिवागमेषु निष्ठानां धार्यं तिर्यक् त्रिपुण्ड्रकम्। एकमेव सदाभूत्या नैव पुण्ड्रान्तरं बुधाः। वेदमार्गैकनिष्ठानां वेदोक्ते नैव वर्त्मना। ललाटे भस्मना तिर्यक् त्रिपुण्ड्रस्य तु धारणम्। विना पुण्ड्रान्तरं मोहाद्धारयन्पतति द्विजः। विष्ण्वागमाद्धितन्त्रेषु शिक्षितानां विधीयते। शङ्खचक्रगदापूर्वैरङ्कनन्नान्यदेहिनाम्॥दीक्षितानां तु तन्त्रेषु नराणामङ्कनन्द्विजाः। उपकारक्रमेवोक्तं क्रमेण मुनिपुङ्गवाः। पुण्ड्रान्तरस्य तन्त्रेषु धारणं दीक्षितस्य तु॥ वेदमार्गैकनिष्ठस्तु मोहेनाप्यङ्कितो यदि। पतत्येव न

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

सन्देहस्तथा पुण्ड्रान्तरादपि । तन्त्रोक्तेन प्रकारेण देवता या प्रतिष्ठिता। सापि वन्द्या सुसेव्या च पूजनीया च वैदिकैः । शुद्धमेव हि सर्वत्र देवतारूपमास्तिकाः । तत्तत्तन्त्रोक्तपूजासु तत्तन्निष्ठस्य केवलम् । तन्त्रेषु दीक्षितो मर्त्यो वैदिकं न स्पृशेत्सदा । वैदिकश्चापि तन्त्रेषु दीक्षितं न स्पृशेत्सदा । राजा तु वैदिकान् सर्वान् तान्त्रिकानखिलानपि । असङ्कीर्णतया नित्यं स्थापयेन्मतमुत्तममित्यादि। तथा पुण्ड्रान्तरादपीति। स्मृतिविरुद्धवेणुपत्राक्षाकारतिलकादित्यर्थः । अत एव वासिष्ठलैङ्गे नवमेऽध्याये।अश्रौतमूर्ध्वपुण्ड्रादि ललाटे श्रद्धया सह । धारयिष्यन्ति मोहेन युगान्ते समुपस्थिते । इति श्लोके अश्रौतमिति विशेषणम् । पाराशरे तृतीयाध्यायेपि । त्रिशूले चतुरस्रे च वेणुपत्रोपमे तथा । पुण्ड्रान्तरे रता नित्यं भवेयुस्तान्त्रिका द्विजाः। इति शापपरे श्लोके त्रिशूल इत्याद्युक्तम् । अन्यथा पुण्ड्रान्तरेत्यने-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

नैव गतार्थत्वात् । ब्रह्माण्डपुराणेपि । स-
प्त षट् पञ्चभिः पुण्ड्रं मध्यमं त्रिविधं
स्मृतम् । दशाङ्गुलप्रमाणं तु उत्तमोत्तममुच्य-
ते । नवाङ्गुलं मध्यमं स्यादष्टाङ्गुलमतः परम् ।
चतुस्त्रिद्व्यङ्गुलैः पुण्ड्रं कनिष्ठं त्रिविधं
भवेदिति । अत्र हि अङ्गुलान्न्यूनं न धार्य-
मिति प्रतीयते । अत एव ब्रह्मपुराणे त्या-
गो दानं तपो होमःस्वाध्यायःपितृतर्पणम् ।
भस्मीभवति तत्सर्वमूर्ध्वपुण्ड्रं विना कृत-
म् । ऊर्ध्वपुण्ड्रं मृदा कुर्यात्त्रिपुण्ड्रं भस्मना
सदा इत्युक्तम् । पारिजाते शौनकः । ऊ-
र्ध्वपुण्ड्रं शिवस्यैवं कुर्युर्विष्णोश्च वा बुधाः ।
इति तत्रैव त्रिपुण्ड्रेन विना येन विप्रेण
यदनुष्ठितम् । न तद्ध्यानं न तज्ज्ञानं न
तद्दानं जपो न स इत्यादि । ऊर्ध्वपुण्ड्रत्रि-
पुण्ड्रयोः समुचितयोरेकैकस्य वा धारणं क-
र्तव्यमिति त्रिकोटिकोविकल्पः । स च कु-
लाचारादिनाथ व्यवतिष्ठतइति ब्रह्मपुरा-
णादौ स्पष्टम् । प्रकृतमनुसरामः । इत्थं श्रु-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तिभ्रष्टानामागमेष्वधिकारः सिद्धः । तथा सङ्करजानामप्यधिकारः कौर्मे द्वाविंशेऽध्याये दर्शितः । अपांशोः सात्त्वतो नाम विष्णुभक्तः प्रतापवान् । महात्मा दाननिरतो धनुर्वेदविदां वरः । स नारदस्य वचनाद्वासुदेवार्चने रतः । शास्त्रं प्रवर्तयामास कुण्डगोलादिभिः श्रितम् । तस्य नाम्ना तु विख्यातं सात्त्वतं नाम शोभनम् । प्रवर्तते महाशास्त्रं कुण्डादीनां हितावहमिति । स्त्रीशूद्राधिकारो भागवते दशमस्कन्धे दर्शितः । तेनोक्तं सात्त्वतं तत्र यज्ज्ञात्वा मुक्तिभाग्भावेत् । यत्र स्त्रीशूद्रदासानां संस्कारो वैष्णवः स्मृत इति हेमाद्रौ प्रायश्चित्तकाण्डे पद्मपुराणवचनमुदाहृतम् । शृणु राम महाबाहो लिङ्गचक्रादिधारिणाम् । शूद्रधर्मरतानां हि तेषां नास्ति पुनर्भवः । विप्रस्यैतद्विगर्ह्यत्वात्प्रायश्चित्तमुदीरितमिति । शूद्रधर्मरतानामित्यनेन कुण्डगोलकयोरप्यधिकारो लभ्यते । शूद्राणां हि

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

स्वधर्माणः सर्वे ऽपध्वंसजाः स्मृता इति स्मृत्या तेषां शूद्रधर्मातिदेशात् । शूद्राणां तु तद्धर्मरतत्वं स्पष्टमेव । किं च स्वधर्मत्यागेन शूद्रधर्मरतानां द्विजानामपि पतितानामनेनाधिकारः । विप्रस्येति स्वधर्मस्थस्येतिभावः । इतरस्य पूर्वार्धेनाधिकारलाभात् । ब्रह्मपुराणेदशमे ऽध्याये । तप्तमुद्राह्यन्त्यजाय हरिणा निर्मिता पुरा । भूदेवस्तप्तमुद्रां तु चिह्नं कृत्वा विमूढधीः । इह जन्मनि शूद्रः स्यात्प्रेत्य श्वा च भविष्यतीति । आश्वलायनस्मृतौ षष्ठे ध्याये । शिवकेशवयोश्चिह्ने चक्रशूलादिकं द्विजः । न धारयेत मतिमान् वैदिके वर्त्मनि स्थितः । त्यक्तवैदिककर्माणो नास्तिका नटनर्तकाः । ते धारयेयुश्चिह्नानि शिवयोर्भिन्नबुद्धयः । वेदाक्षरविहीनानां नास्तिकानां द्विजन्मनाम् । विहितं धारणं नित्यं चिह्नानां केशवेशयोः । तेषां भिन्नधियां किं चित्सुगत्यर्थं शिवः पुरा । कृपया तच्चकारेह पुराणेषूदितं च

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तदिति। किंचिदिति तन्त्रमित्यर्थः। इहेति। स्मृतिष्वित्यर्थः। चकारो भिन्नक्रमः। पुराणेषु चेति योज्यः। अत एव स्मृतिपुराणयोरपि। क्व चित्तन्त्रसमानविषयत्वं पराशरपुराणे दशमे ऽध्याये स्पष्टीकृतम्। वेदमूलतया नित्यं प्रवृत्ता अपि सत्तम॥ क्व चित्कदा चित्स्मर्तारस्तन्त्रार्थं च ब्रुवन्ति वै। क्व चित्तन्त्रानुरोधेन धर्मं पौराणिका अपि। वदन्ति तादृशोंशस्तु ग्राह्यस्तन्त्रावलम्बिना। पुराणे धर्मशास्त्रे च योंशः श्रुत्या विरुध्यते। स तन्त्रात्रर्थस्तु विज्ञेयः समासेन मनीषिभिरिति। स्कान्देपि तन्त्रावलम्बनेनैव पुराणानि च कानि चित्। साक्षाद्वेदविरुद्धार्थं प्रवदन्ति क्वचित् क्वचित्। अधिकारिविभेदेन नैव वेदपरं प्रतीति। अधिकारीति भ्रष्टाद्यधिकारीत्यर्थः॥ अत एव वैदिकान्प्रति तप्तमुद्रादेर्निषेधकं तद्धारणे प्रायश्चितानुष्ठानेनरकादिबोधकं च वचनसहस्रं तत्र तत्रोपलभ्यते। दिङ्मा-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

त्रन्तु प्रदर्शयामः । वृहन्नारदीये चतुर्थाध्याये । यस्तु संतप्तशङ्खादिलिङ्गचिह्नतनुर्नरः । स सर्वयातनाभोगी चण्डालः कोटिजन्मसु । ये द्विजं तप्तशखादिलिङ्गाङ्कितनुं नृप । संभाष्य रौरवं यान्ति यावदिन्द्राश्चतुर्दश । चक्राङ्कितनुर्यत्र तत्र कोपि न संवसेत् । यदि तिष्ठेन्महापापी सहस्रब्रह्महा भवेत् । गङ्गास्नानरतो वापि अश्वमेधरतोपि वा । चक्राङ्कितनुं स्पृष्ट्वा पश्येत्सूर्यं जपन्नरः । जनेशपौरुषं सूक्तमन्यथा रौरवं व्रजेत् । लिङ्गाङ्कितनुं स्पृष्ट्वा पश्येत्सूर्यं नरेश्वर । जपेच्च शतरुद्रीयमन्यथा रौरवं व्रजेत् । ब्राह्मणस्य तनुर्ज्ञेया सर्वदेवसमाश्रिता । सा चेत्सन्तापिता राजन् किं वक्ष्यामि तदेनसः ॥ चक्राङ्कितनुर्वापि राजन् लिङ्गाङ्कितोपि वा । नाधिकारीति विज्ञेयः श्रौतस्मार्तेषु कर्मसु ॥ यज्ञवैभवखण्डे एकचत्वारिंशेध्याये । पाशाङ्कुशगदादण्डशङ्खचक्रादिभिर्द्विजाः ।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

अङ्कनं विग्रहे सन्तः पातकं प्राहुरास्तिकाः। हेमाद्रौ प्रायश्चित्तकाण्डे वायुपुराणे। ब्राह्मणो यदि मोहेन तापयेद्वह्निमुद्रया। न कर्मार्हो भवेदज्ञः स वै पाषण्डसंज्ञकः॥ लिङ्गपुराणे। शङ्खचक्रे तापयित्वा यत्र देहे प्रदह्यते। सजीवन्कुणपस्त्याज्यः सर्वधर्मबहिष्कृतः। आदित्यपुराणे देवेषु यज्ञभागेषु यस्य नास्त्यधिकारिता॥ स तापयित्वा चक्रादीन् धारयेत्स्वे भुजद्वये। ब्राह्मणो यदि मोहेन धारयेत्तप्तमुद्रिकाः। तस्य दर्शनमात्रेण कुर्यात्सूर्यावलोकनम्। पूर्वजाततनुं दग्ध्वा शङ्खचक्रादिभिः पृथक्। न तस्यनिष्कृतिर्दृष्टा स्नानदानजपादिभिः। तस्यनिष्कृतिरुत्पन्ना पाराशर्येण भाषिता। केशान्संवापयित्वा तु पुनः कर्म समाचरेत्। गर्भगोलात्समुद्धृत्य गर्भाधानादि पूर्वकम्। षष्ट्यावृत्यैव कृच्छ्राणां प्रायश्चित्तमुदीरितम्। कौर्मे। अज्ञात्वा मखजेभ्यस्तु मुद्रादग्धेभ्य आदरात्। सुवर्णमात्रसंग्राही प्राजापत्यं

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

समाचरेत्॥ मानवोपपुराणे चतुर्दशे ऽध्या-
ये। आयुधैः शङ्खचक्राद्यैर्नदहेच्च कदा च-
नेति। पाराशरपुराणे सप्तमे ऽध्याये। न-
दाहयेद्द्विजश्रेष्ठं न दहेच्चक्रपूर्वकैः। अङ्कितो
यः स्वदेशात्तं राजा शीघ्रं विवासयेत्। अ-
त्यन्तपतितानां हि चक्रप्रक्षाङ्कनं नृणाम्।
विधीयते न शुद्धानमतः शुद्धं न वञ्चये-
त्। अध्यापने चाध्ययने श्रौतस्मार्तेषु क-
र्मसु। संभाषणे च सम्बन्धे नाधिकारी
हि लाञ्छितः। प्रयोगपारिजातपृथ्वी चन्द्रो-
दयादिनिबन्धनेषु विष्णुः शातातपहारी-
तादिवचनान्युदाहृतानि। तद्यथा विष्णुः।
शङ्खचक्राद्यङ्कनं च गीतनृत्यादिकं तथा।
एकजातेरयं धर्मो न जातु स्याद्द्विजन्मनः॥
यथा श्मशानजं काष्ठमनर्हं सर्वकर्मसु।
तथा चक्राङ्कितो विप्रः सर्वकर्मसु गर्हितः॥
शङ्खचक्रं मृदा यस्तु कुर्यात्तप्तायसेन वा॥
स शूद्रवद्बहिः कार्यः सर्वस्माद् द्विजकर्मणः॥
शातातपः। अङ्गेषु नाङ्कयेद्विप्रो देवतायुधला-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

ज्झनैः ॥ अङ्कयेद्यदि वा मोहात्पतत्येव न संशयः ॥ हारीतः । रागसन्दग्धगात्राणां न स्यात्पावित्रकं शुभम् ॥ बौधायनः । नाङ्कनाय दहेद्गात्रं दहेच्चेत्कामकारतः॥ नाधिकुर्वन्ति दग्धाङ्गाः श्रौतस्मार्तेषु कर्मसु । यमः । नाङ्कनाय दहेद्गात्रं देवतायुधलाञ्छनैः। दहनाल्लेखनाद्विप्रः पातित्यं याति तत्क्षणादित्यादिपाराशरमाधवीये ॥ चक्राङ्कितततनुर्यस्तु मृदा कार्ष्णायसेन वा ॥ स शूद्रवद् बहिष्कार्यः सर्वस्माद् द्विजकर्मण इत्यादि । तदयं निर्गलितोर्थः । भ्रष्टादीनामिवागमोक्तदीक्षायामधिकारः । तप्तमुद्रादिविधिप्रशंसादिकमपि तद्विषयम् । निषेधास्तु वैदिकविषयका इति । यत्तूक्तं नृसिंहपरिचर्यायाम् । शिवलिङ्गाङ्कितवृषवदनन्याधीनतायै तप्तचक्रादि धारयेत् । तत्र श्रुतयः । यो ह वै सुश्लोकमौलेर्धर्माननुतिष्ठमानो ऽग्निना चक्रं धत्ते ऽग्निसहस्रारः सहस्रारो नेमिर्नेमिना तप्ततनूः सायुज्यं सलोकता-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

माप्नोतीति । चक्रं बिभर्ति वपुषा भिन्नं बलं देवानाममृतस्य विष्णोः । स एति नाकं डयिता विधूय विशन्ति यद्यतयो वीतरागा इति ऋक्परिशिष्टे । अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुते शृतास इद्वहन्तस्तत्समाशतेति । यजुष्षु । प्र ते विष्णो अब्जचक्रे सुतप्ते जन्माम्भोधिं तर्तवे चर्षणीन्द्राः ॥ मूले बाहुर्दधतेन्ये पुराणलिङ्गान्यङ्गे तप्तायुधान्यपर्यन्त इति । वायुपुराणे । अग्निनैव तु सन्तप्तं चक्रमादाय वैष्णवः । धारयेत्सर्ववर्णानां हरिसालोक्यसिद्धये इति । ब्रह्माण्डे । कृत्वा धातुमयीम्मुद्रां तापयित्वा स्वकां तनुम् । चक्रादिचिह्नितां भूप धारयेद्वैष्णवो नर इति । नारदीयपञ्चरात्रे द्वादशारं तु षट्कोणं वलयत्रयसंयुतम् । हरेः सुदर्शनं तप्तं धारयेत्तद्विचक्षण इति । न चैतत्सर्वं ब्राह्मणेतरवर्णविषयकमिति शङ्कनीयम् । सौपर्णे तप्तचक्रादिधारणं प्रकृत्य । अत्राधिकारिणं ब्रूहि इति गरुडेन पृष्टो

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

भगवानाह । गरुत्मन्नविशेषेण सर्ववर्णत्रयं विधिः । विप्रो वा यदि वा क्षत्रो वैश्यः शूद्रस्तथैव च । अन्ये सङ्करजाताश्च चक्राङ्का मम वल्लभाः । तथा परिशिष्टम् । तप्तचक्रादि विप्रकृत्य देवासो यत्र विततेन बाहुना सुदर्शनेन प्रयताः स्वर्गमायन् । ये नाङ्किता मनवे लोकसृष्टिं वितन्वते ब्राह्मणास्तद्वहन्तीति । तान्येव प्रकृत्य पाद्मे । उपवीतादिवद्धार्याः शङ्खचक्रादयस्तथा । ब्राह्मणस्य विशेषेण वैष्णवस्य विशेषत इति श्रुतिस्मृत्योर्ब्राह्मणाधिकारतावगमात् । अधारणे निषेधश्च निन्दार्थवादगम्यो नारदीये । श्रीकृष्णशस्त्राङ्कविहीनगात्रः श्मशानतुल्यः पुरुषोथ नारी । दृष्ट्वा नरं तं नृपते सवासाः स्नात्वा समर्चेद्धरिमङ्गनित्यमिति । पाद्मे । तप्तचक्राङ्कितं दृष्ट्वा ये निन्दन्ति नराधमाः । अवलोक्य मुखं तेषामादित्यमवलोकयेत् । अग्निपुराणे । दशरथेन शूकरादिबुद्ध्या विद्धे

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

श्रवणे तदाज्ञया जलकमण्डलुमादाय श्रव-
दतैव राज्ञा तत्पित्रोः पानीये अर्प्यमाणे
हा श्रवण विलम्बितं किं न वदसि रे श्रव-
णेति सघृणमभिभाषमाणे यातनान्धे ज-
रति जनके । चण्डालो हं दशरथो ब्रह्म-
हन्ता । श्रवणस्तु लोकान्तरे मिलिष्यति
इति कालाहिगरतुलितं राजवचनमाकर्ण्य
सोरस्ताडमुच्चैर्विलप्य मूर्छामनुभूय चिरा-
त्प्रबुध्य दीर्घमुच्छ्वस्य श्रवणपित्रा सश-
ब्दमुक्तं । शिलाबुद्धिः कृता किं वा प्रति-
मायां हरेर्मया । किं मया पथि दृष्टस्य
विष्णुभक्तस्य कर्हि चित् । तन्मुद्राङ्कितदेहस्य
चेतसा ऽनादरः कृतः । येन कर्मविपाकेन
पुत्रशोको ममेदृश इति । अतो निःशङ्कं
तप्तचक्रादीनि धारयेत् । उक्तं च सौप-
र्णे ॥ अशुचिर्वाप्यनाचारः सर्वधर्मबहि-
ष्कृतः । प्रतप्तशङ्खचक्राभ्यामङ्कितः पङ्क्ति-
पावन इति धारणनिषेधवचनानि तु श्रुति-
स्मृतिपुराणेतिहासार्षकाव्यादिषु लिखि-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तानि न पश्यतु दुर्जनस्मार्तकल्पितानि तु "पतिव्रता या न करोति जारतां सा व्याधयोनिं नियतं विजह्याद्" इत्यादिवत्प्रमत्तभाषितानि इत्युपेक्षणीयानि । यत्तु ब्रह्मगीतायां वचनम् । वज्रचक्रगदादीनि निजाङ्गेषु द्विजोत्तमाः । नित्यं सन्धारयिष्यन्ति पाखण्डोपहताः कलाविति । तद्वज्रसमभिव्याहृतचक्रादिविषयमिति मन्तव्यम् । एवमन्येष्वपि समूलेषु विषयव्यवस्था कल्प्या । अशक्यायां तु व्यवस्थायां समूलत्वे च दृढे उदितानुदितहोमवद्वैष्णवावैष्णवभेदेन व्यवस्थितो विकल्प आश्रयणीयः । सर्वथा वैष्णवानामत्यावश्यकं तप्तचक्रादिधारणम् । ये तु अङ्गदाहस्य निषिद्धत्वेन तत्करणे प्रायश्चित्तं कर्तव्यमिति ब्रुवते । तैरप्राप्तमीमांसाक्षारमसीगन्धैर्गृहिणो मुण्डनस्य निषिद्धत्वेन दीक्षाङ्गकेशश्मश्रुवपनकरणे पर्षदभ्यर्थ्य राजदण्डब्रह्मदण्डपुरःसरं गोमयोपलिप्तशरीरैर्ग-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

लब्धीरचिकुरैश्चतुष्पथे दण्डवत्पतित्वा प्राय-
श्चित्तं प्रष्टव्यम्। अतः कस्याश्चिन्निजपतिसे-
वामुज्झित्य विपणिसरणौ दर्पणपाणेः कुङ्कु-
मसिन्दूरादिनिर्माणवत्। रमारमणभजन-
मपहाय धनिधनापहाराय कर्मकौशलैक-
जीविनामवलोकनमपि महीयसे नरक-
पातायेति तत्सम्भाषणप्रसङ्गत उपरम्यत
इति। अत्रेदं वक्तव्यम्। यदुक्तं वृषव-
दिति। तत्तथैव। श्रुतिस्मृतितात्पर्यानभि-
ज्ञस्य पशुकल्पत्वात्। तथाहि। त्वदुदाहृतै-
र्वचनैस्त्वदिष्टं सिध्यति। तथा हि। यत्ता-
वत्। यो ह वै इतिवचनमुदाहृतं तच्छत-
पथश्रुतिस्थमिति रामार्चनचन्द्रिकाकारा-
दीनां त्वदीयानां सम्मतम्। न च तच्छतप-
थब्राह्मणे उपलभ्यते। किं च। नेह विधिः
श्रूयते। अपि च पतितादिविषयकमेवेदम्।
प्रागुदाहृतस्मृत्यादिबलात्। न च स्मृत्या
श्रुतेः सङ्कोचोऽनुपपन्न इति वाच्यम्। वि-
शेषविषयिण्या स्मृत्या सामान्यश्रुतेः सङ्को-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

चस्य सर्वसमन्तत्वात् । अन्यथा पतित-
स्याप्यग्निहोत्रप्रसङ्गात् । कलावपि नरमे-
धाश्वमेधप्रसङ्गाच्च । तत्र यदि पतितानां
कर्मानधिकारबोधकस्मृत्या नरमेधाश्वमे-
धकाविति कलिनिषिद्धपरिगणनस्मृत्या च
अग्निहोत्राश्वमेधादिश्रुतीनां सङ्कोच इति
ब्रूषे । तर्हि प्रकृतेपि तुल्यम् । एतेन चक्रं
बिभर्तीत्यादि त्वदुदाहृतवचनमपि गता-
र्थम् । यदप्युक्तम् ऋक्परिशिष्टमिति। तत्र
नेदं परिशिष्टम् । किं तु सप्तमाष्टके पद्वन्त
इति तावद्वैदिकेभ्यो गृहाण । किं च नास्य
त्वदभिमतोर्थः संभवति । इदं हि त्वदुपजी-
व्यैर्माध्यैरित्थं व्याख्यातम् । पवित्रं ते
विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि वि-
श्वतः । अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुते शृता
स इति ऋङ्मन्त्रः । ब्रह्मणः वेदस्य चतु-
र्मुखस्य ब्राह्मणजातेर्वा पते रक्षकेति वि-
ष्णुसंबोधनम् । प्रभुस्त्वं विश्वतो विश्वे-
षां गात्राणि पर्येषि अन्तर्यामितया व्या-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

प्रोषि तादृशस्य ते तत्पवित्रं सुदर्शनम् । अर्थात्तेनेति लभ्यते अतप्तशरीर आमो ऽदग्धपापः तद्ब्रह्म नाश्नुते शृतासः पक्वा वहन्त इत् दाहजन्यकिणं वहन्त एव। तत्समाशत। पवित्रं चरणं वक्त्रं लोकद्वारं सुदर्शनम् । पर्यायवाचका ह्येते चक्रस्य परमात्मन इति वचनादिति। न चैतद्व्याख्यानमप्रामाणिकम् । तस्मिन्नुदीचीनदर्शनपवित्रं वितन्वन्ति पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पत इति वितन्यमानमभिमन्त्रयते यजमान इत्यापस्तम्बसूत्रेण उद्गातृभिर्द्रोणकलशे वितन्यमानस्य पवित्रस्यानुमन्त्रणे एतन्मन्त्रविनियोगात् । तथा च हे ब्रह्मणस्पते सोम ते तुभ्यं त्वत्पावनार्थमिदं दशापवित्रं विततमित्यर्थो भाष्यादिसम्मतः । यदि तु यथा कथं चिदक्षरार्थसम्भवमात्रेण तुष्यसि । तर्हि लिङ्गधारणादिकमपि किमिति न कुर्याः । पाशुपतागमोपबृंहणेन हि केचिद् व्याचक्षते । तथा

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

हि ब्रह्मेति लिङ्गमाख्यातं ब्रह्मणस्पतिरीश्वरः। पवित्रं तद्धि विख्यातं तत्सम्पर्कात्तनुः शुचिः। ऋगित्याह। पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते तस्मात्पवित्रं लिङ्गाख्यं धार्यं रौक्ममयम्। तेनातप्ततनूरङ्ग इत्यादिना दीक्षया सहितः साक्षादाप्नुयाल्लिङ्गमुत्तममित्यन्तेनागस्त्यं प्रति रेणुकेन पवित्रश्रुतिलिङ्गवारणपरया व्याख्यानात्तथा चायमर्थः। ब्रह्मणस्पते लिङ्गस्याधिष्ठानंते तवापवित्रं लिङ्गम्। विततम् प्रभुस्त्वं विश्वेषां गात्राणि पर्येषि व्याप्नोषि। वैष्णवादिभिरपि त्वल्लिङ्गस्य धृतत्वात्। स्पष्टं चैतत्पाद्मे शिवराघवसंवादे। अतप्ता अक्लेशिता शिवदीक्षादिना तनूर्येन सः श्रमो ऽपक्रान्तः करणो नलिङ्गं नाप्नुते दुरदृष्टवशात्तद्धारणे न प्रवर्ततइत्यर्थः। वहन्तो लिङ्गं धारयन्त इत्यादि। अपि च सोमस्य धारापवत इत्युपक्रमात्। शोचन्तोअस्य तन्तव इत्युत्तरत्र दर्शनात् पवमानसोमे

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

दित्रतेत्यनुक्रमणिकावचनात् पूर्वोक्तापस्त म्बसूत्राच्च शैववैष्णवोक्तौ द्वावप्यर्थावसङ्ग-तावेव। उच्छृङ्खलत्वे तु तप्तमुद्रानिषेधपरै-वेयं श्रुतिरिति गृहाण। तथा हि हे ब्रह्मण-स्पते ब्राह्मणोत्तम हेब्राह्मणेत्येव तु नोक्तं पतितान्प्रतिप्रतिषेधो नास्तीति सूचयितुम्। त्वं प्रभुः समर्थोसि अनेन परप्ररोचनयापि नात्र प्रवर्तितव्यमिति सूचितम्। दर्शयि-त्वा फलानि त्विति कौर्मचतुर्दशाध्यायस्य-वचनेन प्ररोचनयापि पाञ्चरात्रे प्रवर्तय-तीत्युक्तम्। विश्वतो गात्राणि करचर-णादिसर्वाङ्गाणि विस्तीर्णं पवित्रं च यथा भवति तथा धारयसि पावित्र्यं च यावती-र्वै देवता इत्यादिश्रुत्यन्तरसंवादि ततश्च पाञ्चरात्रादौ त्वया न प्रवेष्टव्यमित्याशये-नाह। आय विष्णवे तप्ता तनूर्येन स आ-मो ऽपक्वान्तःकरण इत्यादि। न केवलं तप्ताङ्गानामिष्टाभावमात्रम्। किं त्वनि-ष्टमप्यस्तीत्याह। श्रुतासस्तप्तमुद्रां वहन्त

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तत् आध्यात्वर्थभूतं पाकम् । अर्थात्कुम्भी-
पाकादिरूपमाश प्राप्नुवन्तीति । तप्तमुद्रा-
निषेधकस्मृतिवचनजातं चात्रोपष्टम्भकम् ।
सन्ति चात्र मन्त्रवर्णाः । तद्यथा । इमे
येनार्वाङ्न परश्चरन्ति न ब्राह्मणासो न सु-
तेकरासः । त एते वाचमभिपद्यपापयासि-
रीस्तन्त्रन्तन्वते अप्रजज्ञयः।य एते दृश्यमाना
अर्वाग्भागङ्कर्मकाण्डरूपम् परः शब्दो नि-
पातितः परः । परम् पनिषद्भागं च न चर-
न्ति न परिशीलयन्ति अत एव ब्राह्मणा
सो न ब्रह्मविदो न । ब्रह्मशब्दात्तदधीते
तद्वेदेत्यण् । सुते अभिषुते सोमे करोऽधि-
कारो येषां तथाभूता अपि न त एते काण्ड
त्रयपरिभ्रष्टा वाचं वागिन्द्रियमभिपद्यापि
पापया । पापेन सुपांसुलुगित्यादिना यादे-
शः । सिरीर्बन्धकं षिञ्बन्धने औणादिको
रीक् । तन्त्रं पाञ्चरात्रादिकं तन्वते तदुक्तमनु-
तिष्ठन्तीत्यर्थः।न प्रकर्षेण जानन्तीत्यप्रजज्ञ-
यः।आदृगमेत्यादिना किकिनोरन्यतरः स्वरः।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

नञ् तत्पुरुषे सति शिष्टत्वात्। अथवा पूर्वपदप्रकृतिस्वरः। वेदभ्रष्टान्समुद्दिश्य कमलापतिरुक्तवानित्यादि प्रागुक्तवचनजातमिहोपबृंहकम्। तथा प्रत्नान्मानादध्याये समस्वरं श्लोकयन्त्राःसरभसस्य मन्तवः। अपानक्षासोबधिराअहासत ऋतस्य पन्थन्नन्तिदुष्कृतः। ये कुपुरुषाः प्रत्नान्मानात्पुरातनाद्वेदरूपात् प्रमाणात्। चिरपरुत्परारिभ्यस्त्नः। नश्च पुराणे प्रादिति वार्तिकेन त्नप्रत्ययः। अधिअधिकमासमन्तात्कर्मकाण्डाच्चेत्यर्थः। समस्वरमुपतापमुद्वेगं लब्धवन्तः। स्वृशब्दोपतपयोः। श्लोकः पौरुषेयवाक्यं यन्त्रं नियामकं येषां तथाभूताः पाञ्चरात्राद्यागमावलम्बिन इत्यर्थः। रभसस्य साहसस्य मन्तवः स्वीकर्तारः कमिमनिजविगाभायाहिभ्य श्चेति तुः। व्यत्ययादाद्युदात्तः। यद्वा चकारात्तुन्। किं च। अनक्षासो अन्धा बधिराश्च अत एव ऋतस्य पन्थं वेदं अहासत। अपकृष्टं यथा

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

भवति तथा त्यक्तवन्तः । त एते दुष्कृतः पापकर्माणः न तरन्ति । वासिष्ठलैङ्गोक्तं शाण्डिल्योपाख्यानादिकं चात्रोपबृंहकं बोध्यम् ॥ तथा ऋक्परिशिष्टे गोघ्नात्तस्करत्वात्स्त्रीवधाद्यच्च किल्विषम् । पापकं चरणेभ्यस्तत्पावमानीभिरहं पुनामीति । चरणेभ्यश्चक्रशङ्खगदादिभ्यः । पवित्रं चरणं चक्रमिति त्वदीयैरेवोक्तेः। बहुवचनादाद्यर्थावगतिः । अर्धर्चाः पुंसीत्यादिवत् । न च चक्रादीनामपापजनकत्वम् । धारणपरत्वे तु लक्षणा स्यादिति वाच्यम् । तद्धारणस्येव धार्यमाणानां तेषामप्यधर्मजनकत्वात्फलसाधारण्यप्रयोजकमात्रं पञ्चम्यर्थ इति भर्तृहरिप्रभृतिभिः सिद्धान्तितत्वाच्च । युक्तं चैतत् । चरणपदस्य दुराचारपरत्वे लक्षणापत्तेः । गोघ्नादिवैयर्थ्यापत्तेश्च। गोबलीवर्दन्यायाश्रयणेऽतिक्लिष्टता । येनोगर्भ इत्यादिना गतार्थता च। तस्माद्गोहननादिनिषिद्धविशेषसाम्याच्चरणपदस्य त्वद्रीत्या चक्रपर-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तैवोचितेति । एतेन यजुष्षु इत्यादि अङ्कि-
तोऽयं क्रियावान् इत्यन्तं परास्तम् । त्वदु-
दाहृतश्रुतिस्मृतीनां कथं चित्प्रामाणिकत्वा-
भ्युपगमेऽपि पतितब्राह्मणादिपरतया गता-
र्थत्वाच्च । त्वदुदाहृतयोरेव वायवीयब्रह्मा-
ण्डयोर्वैष्णवशब्दोपादानाच्च आगमोक्त-
विष्णुदीक्षावान् हि वैष्णवः । दीक्षा च प-
तिताधिकारिकेत्युक्तम् । यदपि न पश्याम इ-
ति । तदपि नास्माकं बाधकं त्वदीयदर्शनाभा-
वस्याकिञ्चित्करत्वाद् । दुर्जनस्मार्तकल्पिता-
नीति वदन् स्कान्दकौर्मादिपुराणेषु भाट्टा-
दितन्त्रेषु हेमाद्रिमाधवपृथ्वीचन्द्रोदयादि-
निबन्धेषु च स्वस्याज्ञानमेव प्रकटितवान् ।
यदपि वज्रसमभिव्याहृतेति तन्न । तस्या-
प्रसक्तत्वात् । इन्द्रागमे प्रविष्टस्य हि वज्र-
मेव प्राप्तं न तु शङ्खचक्रादि । उक्तं हि
पाराशरोपपुराणे चतुर्थेऽध्याये । इन्द्रादि-
देवताभक्तस्तत्रनिष्ठस्तथा स्थितः । ललाटे
धारयेन्नित्यं वज्रपाशाङ्कुशादिकमिति ।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

यदपि वैष्णवावैष्णवभेदेनेति, वयन्तत्तथैव वैष्णवदीक्षा पतितादिविषयकेत्यवोचाम। यदपि ये चित्यादि उपरम्यत इत्यन्तं जल्पितं तदपि स्वस्यैव मीमांसावार्तानभिज्ञतां स्फुटयति। तथाहि। पतितादाधिकारिकस्य वैदिकब्राह्मणान्प्रति विशिष्य निषिद्धस्य चक्रादिदाहस्य प्रमादाद्वैदिकेनानुष्ठाने वह्निपुराणाद्युक्तं षष्ठ्यावृत्त्यैव कृच्छ्राणां प्रायश्चित्तमुदीरितमित्यादिकं न्याय्यमेव। अकृतप्रायश्चित्तैस्तु तैः सह संभाषणादिकं निषिद्धमेवेति पूर्वोदाहृतवचनपरिशीलनवतां स्पष्टम्। यदि तु निषेधवाक्यानां प्रायश्चित्तवाक्यानां पाञ्चरात्रान्पाशुपतान्वाङ्गात्रेणापि नार्चयेदित्यादिवाक्यानां च प्रामाण्यमेव वक्तुमध्यवसितोऽसि तर्हि त्वदुक्तमप्राप्तमीमांसाक्षरमशीगन्धत्वमेव पर्यवस्यति। उक्तं हि भट्टपादैः। कोहि मीमांसको ब्रूयाद्विरोधे वाक्ययोर्मिथः। एकम्प्रमाणमितरदप्रमाण-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

मितीदृशमिति। उज्झित्येति अपशब्दप्रयोगस्तु वेदवेदाङ्गबाह्यानामेवोचित इत्यल बहुना। यदप्युक्तं विष्णुभक्तिचन्द्रोदये। नारायणायुधैर्युक्तं कृत्वात्मानं कलौ युगे। कुरुते पुण्यकर्माणि मेरुतुल्यान्यसंशयम्। शङ्खादिकाङ्कितो भक्त्या श्राद्धे यः कुरुते द्विजः। विधिहीनं तु संपूर्णं पितृणां तु गयासमम्। यथाग्निर्दहते कक्षं वायुना प्रेरितो भृशम्। तथा दहन्ति पापानि दृष्टकृष्णायुधानि वै। विष्णुनामाङ्कितां मुद्रा मष्टाक्षरसमन्विताम्। शङ्खादिकायुधैर्युक्तां स्वर्णरूप्यमयीमपि। धत्ते भागवतोयस्तु कलिकाले विशेषतः। प्रह्लादेन समो ज्ञेयो नान्यथा कलिवल्लभः। यस्य नारायणी मुद्रा देहे शङ्खादिचिह्निता। धात्रीफलकृतामाला तुलसीकाष्ठसंभवा। द्वादशाक्षरमन्त्रैस्तु विनियुक्ता कलेवरे। आयुधानि च विप्रस्य मत्समः स च वैष्णवः। शङ्खाङ्कितततनुर्विप्रो भुङ्क्ते यस्य च वेश्मनि।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

तदन्नं स्वयमश्नाति पितृभिः सह केशवः । कृष्णायुधाङ्कितं दृष्ट्वा संमानं न करोति यः । द्वादशाब्दार्जितं पुण्यं वाष्कलेयाय गच्छति । कृष्णायुधाङ्कितो यस्तु श्मशाने म्रियते यदि । प्रयागे या गतिः प्रोक्ता सा गतिस्तस्य नारद । कृष्णायुधैः कलौ नित्यं मण्डितो यस्य विग्रहः । तत्राश्रमं प्रकुर्वन्ति विबुधा वासवादयः । यः करोति हरेः पूजां कृष्णचक्राङ्कितो नरः । अपराधसहस्राणि नित्यं हरति केशव इति ब्रह्मपुराणवचनानीति । तदपि समूलत्वे पूर्ववदधिकारिव्यवस्थापनेन गतार्थम् । प्रत्युत ब्रह्मपुराणे दशमेऽध्याये तप्तमुद्राश्वान्त्यजाय हरिणा निर्मिताः पुरा । भूदेवस्तप्तमुद्रां तु चिह्नं कृत्वा विमूढधीः । इह जन्मनि शूद्रः स्यात्प्रेत्य श्वा च भविष्यति । इति स्पष्टमेव पठ्यतइति दिक् । यद्यपिविष्णुभक्तिचन्द्रोदय एव । अत्र ये वै महात्मानः कर्मकौशलचेतसः । चक्रेण तापनं देहे

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

पितृपूजादिने तथा। आदौ नैवेद्यदानं च हरये दूषयन्ति च। अङ्गस्य हीनतां मत्वा कर्मणो नाशमेव च। तान्प्रति वक्तव्यम्। विषूच्यामतिवृद्धायां पाणिदाहः प्रशस्यते। इत्यादि वैद्यशास्त्रेण दशधा दह्यते यदा। न भवेत्तु कथं तेषां हीनताङ्गस्य वै तदा। तदा तत्रैव वदन्ति। रोगैराक्रान्तदेहानां देहेभ्यो दाह इष्यते। तत्रोत्तरम्। जरयाक्रान्तदेहानां मरणे दाह इष्यताम्। न ब्रूमो हीनतामङ्गे न च कर्मविनाशनम्। श्रुतिस्मृती न पश्यामो येन ते न मतं ततः। श्रुतिस्मृती शृणुध्वं वै श्रुत्यर्थनिरतो यतः। वायव्ये ब्रह्माण्डपुराणे च। अग्निनैव सुसन्तप्तं चक्रमादाय वैष्णवः। धारयेत्सर्ववर्णानां सार्ष्टिसालोक्यसिद्धये। इत्यादिलिखितं तत्सर्वमपि प्राग्वद्गतार्थमेव। किं च ते न मतं तत इत्यत्र त्वद्वाक्ये त्वयादेशः शृणुध्वं वै इत्यात्मनेपदं च अशुद्धम्। न च येनेति पदात्परत्वं गृहीत्वा आदेशनिर्वाहः।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

समानवाक्ये निघातयुष्मदस्मदादेशा इति कात्यायनवचनात् । न चैकवाक्यतास्तीति भ्रमितव्यम् । एकतिङ्वाक्यमिति परिभाषणात् । स्पष्टं चेदं भाष्यादिपरिशीलनशालिनामिति दिक् । स्यादेतत् । वेदस्तन्त्रं चाधिकारिभेदेन व्यवस्थितं चेत्तर्हि मिश्रपूजायां कोऽधिकारी क्रियताम्। न च नास्त्येव मिश्रपूजेति वाच्यम् । भागवते एकादशस्कन्धे सप्तविंशेऽध्याये। वैदिकस्तान्त्रिको मिश्र इति मे त्रिविधो मखः । त्रयाणामीप्सितेनैव विधिना मां समर्चयेदिति भगवद्वचनादिति चेत्। अत्रोच्यते। पतितब्राह्मणादयस्तावन्मिश्रेऽधिकारिणः । तान्प्रति तन्त्रप्रकृतिबोधकप्रमाणैस्तन्त्रोपात्तवैदिकमन्त्रप्रतिप्रसवलाभात्। स्वीकृतश्च निबन्धेषु ब्रह्मघ्नादीनामपि प्रायश्चित्ते प्रवर्तमानानां सन्ध्यावन्दनादावधिकारः । प्रसिद्धश्चानेकवैदिकमन्त्रसाध्ये ऽश्वमेधे ब्रह्मघ्नस्याधिकारः। तरति ब्रह्महत्यां यो ऽश्वमेधेन यजते इति श्रुतेः ।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

अग्निष्टुता वाजपेयेनाश्वमेधेन क्षत्रियः। अन्यैश्च पावनैरिष्ट्वा ब्रह्महत्यां व्यपोहतीति चतुर्विंशतिस्मृतेश्च। किञ्च। स्त्रीणामप्युपनयनाध्यापनादि कल्पान्तरेऽस्तीति माधव पारिजातादिनिबन्धेषु स्पष्टम्। तासां चागमाधिकारितया मिश्रपूजा संभवत्येव। अपि च क्षत्रिया अपीति वचनात् तन्त्रोक्तपूजायामधिकारिणः। श्रौतस्मार्तागमं चेति द्विजानां तु त्रयं भवेत्। श्रौतार्चनं तु विप्राणां विशेषेण भवेत्सदा। स्मार्तागमार्चनं क्षत्रे वैश्ये केवलमागमम्। तस्मादेवार्चनं श्रौतं विप्रस्येति निगद्यत इति मन्त्रराजानुष्टुब्विधानोक्तेः। स्पष्टं चैतत्पारिजाते। अत्र च स्मार्तस्याप्यनुमितश्रुतिमूलकतया स्मार्तागमशब्देन मिश्रपूजालाभसंभवात्। किं च द्विजैर्जातानां कुण्डगोलकादीनां संस्कार्यता आगमाधिकारश्चास्तीति तेष्वप्यधिकारिणः। सर्वथा पतितब्राह्मणानामागमेष्वधिकारः। अत्यन्तस्खलितानां त्वि-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

त्यादिवचनात् । तथा च तादृशानामा-
गमे प्रवेशः पातित्यापादक इति शापनिषे-
धकाले भविष्यदादिवाक्यैर्निर्णीयते। निमि-
त्तान्तरेणैव पतितानां त्वागमप्रवेशः क्रमे-
णोद्धारकः । तत्रापि पाञ्चरात्रपाशुपता-
दीनामन्तरङ्गता बौद्धादीनां त्वत्यन्तवि-
रुद्धानां बहिरङ्गतेति विवेकः । एवं चाधिका-
रिभेदेन सर्वेषां विधिनिषेधवाक्यानां सौ-
ष्ठवे स्थितेऽध्याहारव्यत्याससंयोजनादिना
अनेकवचनभङ्गाय न वृथा मनः खेदनीयम् ।
इदं त्ववधेयम् । सर्वागमेष्वपि वेदविरुद्धां-
शस्याप्रामाण्यमिति यदुक्तं तत्स्वारसिका-
र्थमादाय । मोहनार्थत्वोक्तिरप्येवमेव ।
यदि वैदिकवाक्यानामिव कथं चिदबाधि-
तार्थपरतया व्याख्यानं क्रियते तदा सर्वांशे
प्रामाण्यमेव । अनुष्ठापकत्वपरकप्रागुक्तव-
चनाद् न्यायाच्च । पुरुषविशेषं प्रत्येवेत्य-
न्यदेतत् । यथा उत्तरतन्त्रे आदित्यो यूप
इत्यादीनां यथाश्रुतार्थे गुणवादत्वं गौण-

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

वृत्त्या व्याख्याने तु भूतार्थवादत्वमेव तद्वत्। स्पष्टं चैतद्यज्ञवैभवखण्डीयद्वाविंशाध्यायादौ। पूर्वतन्त्रेपि धर्मस्य शब्दमूलत्वादशब्दमनपेक्षं स्यादित्यधिकरणस्य शेषे भट्टपादा आहुः। विज्ञानमात्रक्षणभङ्गनैरात्म्यादिवादिनामप्युपनिषदर्थवादप्रभवत्वं विषयेष्वात्यन्तिकरागं निवर्तयितुमित्युपपन्नं सर्वेषां प्रामाण्यम्। सर्वत्र च यत्नान्तरफलत्वादिदानीमनुभवासंभवसूत्रश्रुतिमूलता। सांदृष्टे फले तु वृश्चिकविद्यादौ पुरुषान्तरव्यवहारदर्शनादेव प्रामाण्यमिति विवेकसिद्धिरिति। उत्तरतन्त्रेपि शास्त्रयोनित्वाधिकरणं व्याचक्षाणा विवरणकाराः षष्ठवर्णके आहुः। न च सर्वे सर्वज्ञप्रणीता धर्मा एवेति युक्तमन्यधर्मनिराकरणात्। न चापौरुषेया एव सुगतादागमा इति युक्तम्। अनुस्मर्यमाणकर्तृकत्वात्। पौरुषेये अपौरुषेये वा न विवदामः। उदितानुदितहोमवद्व्यवस्थोपपत्तेरिति। अपि

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

वात्स्यायनादीनां ब्रह्मण्येवसमन्वय इति सुरेश्वरवार्तिकमप्यत्रानुकूलमिति दिक् । नन्वेवमागमोक्तदीक्षावतां मारणमोहनोच्चाटनादेरपि धर्मत्वं स्यादिति चेत् । तस्य बलवदनिष्टानुबन्धित्वेनाधर्मत्वात् । यदि तु अनिष्टाननुबन्धित्वं न धर्मत्वशरीरघटकं तर्हि मारणादेरपि धर्मत्वे इष्टापत्तिरेव श्येनादिवत् । उक्तं च । चोदनालक्षणो धर्म इति सूत्रे भट्टपादैः । यदि येनेष्टसिद्धिः स्यादनिष्टाननुबन्धिना । तस्य धर्मत्वमिष्येत ततः श्येनादिवर्जनम् । यदा तु चोदनाधर्मः कार्याऽकार्यानपेक्षया । धर्मः प्रीतिनिमित्तं स्यात्तदा श्येनेपि धर्मतेति । केचित्तु बौद्धार्हताद्यागमानां सर्वात्मनैवाप्रामाण्यमित्याहुः । उभयथापि वैदिकान्प्रति पाञ्चरात्रादयो नानुष्ठापका इति निर्विवादमेव । तस्मात्पतितादय एव शङ्खचक्रादाङ्कनादावधिकारिण इति सिद्धम् ॥

इति श्रीमदद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापक श्रौतस्मार्तसत्संप्रदायप्रवर्तक श्रीमद्भट्टोजिभट्टविरचितस्तन्त्राधिकारिनिर्णयः समाप्तः ॥

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

शुद्धिपत्रम् ।

अशुद्धम् ।	शुद्धम् ।			पृ०	प०
छ	ओ	...	...	१	३
त्भा	दृभा	...	...	२	५
ओ	आ	...	...	२	१६
सुरि-	सुरि	...	...	३	१
वोक्तो	प्रोक्तो	...	...	४	५
नाञ्ज	नाज्ज	...	...	४	१३
रका	रका-	...	...	४	१८
भ्रां	भ्रान्-	...	...	५	८
ह्द	ह्ट	...	...	५	१०
तत्र	तत्रा	...	...	७	१७
हेतुना	हेतुता	...	...	८	१८
श्वट्ट	श्वट्ट	...	...	१०	६
बोह्व	बोध्व	...	...	१०	१८
दांङ्गा	दाङ्गा	...	...	१२	५
शक्या	शाक्या	...	...	१२	१०
ध्वंन	न	...	...	१३	१
जोवो	जोवो	...	...	१६	१४
धाञ्च	धाच्च	...	...	१७	१८
प्रांतह	प्रांसह	...	...	१८	८
ह्वह	बृह	...	...	१८	१८
स्मात्वं	स्मात्त्वं	...	...	२०	५
दता	दूता	...	...	२१	१८
दृष्ट्वा	दृष्ट्वा	...	...	२१	१८
रिष्ट	रिष्ठ	...	...	२४	८
पाच्च	पाञ्च	...	...	२४	१७
येत्युक्त्या	त्युक्त्या	...	...	२५	१

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri

हमारे यहाँ प्रकाशित काशीस्थराजकीयसंस्कृत पाठालय की पाठ्य-पुस्तकों की सूची।

महाभाष्य (नवाह्निक)—प्रदीप उद्योत टीका तथा श्री बालशास्त्री जी की टिप्पणी से सहित ६)
महाभाष्य (संपूर्ण) " " २०)
व्युत्पत्तिवाद (म० म० गदाधरभट्टाचार्य रचित) २)
शब्दकौस्तुभ (नवाह्निक) ६)
परिभाषेन्दुशेखर १)
वैयाकरणभूषणसार १)
परमलघुमञ्जूषा ॥)
पूर्वपक्षावली तथा उत्तरपक्षावली (सिद्धान्तकौमुदी की फक्किकाओं का रोचक विवरण) ॥)
तन्त्राधिकारनिर्णय—(भट्टोजीदीक्षितरचित) पञ्चरात्रादि आगम प्रामाण्य के ऊपर विस्तृत समालोचना ॥)
अमरुशतक—(संस्कृतटीका सहित) ॥)
लघुत्रिस्थली सेतु—(कमलाकरभट्ट रचित) काशी प्रयाग और गया तीर्थोंका वर्णन तथा तीर्थ यात्राविधि सहित ॥)
काशीशङ्करी (क्रोडपत्र) व्यधिकरण जागदीशी के ऊपर ॥)
त्रिदण्डिमतविभेदिनी (शङ्कराचार्य श्रीराजराजेश्वरशङ्करांश्रमजी द्वारा रचित) रामानुज मत के ऊपर सयुक्तिक समालोचना ३)
श्रीमद्भागवत सप्ताह चन्द्रिका ३)
अवतरणिका संग्रहः ।=)
पितृसूक्त ।=)
सारस्वत पूर्वार्द्ध ।=)
दिनकरी युक्तावली की टीका ॥)
काम्यवृषोत्सर्गपद्धति ॥)

पुस्तक प्राप्तिस्थानम्—

पं० टीकादत्त धीताल,
नेपाली-सौभाग्य-पुस्तकालय,
दुग्धविनायक, बनारस सिटी।

CC-0. Swami Atmanand Giri (Prabhuji) Veda Nidhi Varanasi. Digitzed by eGangotri